

Onsdagen den
26 mars 1980

Onsdagen den 26 mars

Kl. 19.30

Förhandlingarna leddes till en början av förste vice talmannen.

Anslag inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde

§ 1 Anslag inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde (forts.)

Fortsattes överläggningen om jordbruksutskottets betänkande 1979/80:29.

PER ISRAELSSON (vpk):

Fru talman! I betänkande 29 från jordbruksutskottet behandlas ett flertal motioner, däribland motionerna 220 om villkoren för förvärv av jordbruksmark och 1395 som tar upp tre olika anslag under rubrikerna Miljövårdsinformation, Miljövårdsforskning och Undersökningar om hälso- och miljöfarliga varor.

Vad först gäller motion 220 från vpk, så tas yrkande 1 i den motionen upp under punkten 6 i utskottets betänkande, vilken gäller markförvärv för jordbrukets rationalisering. I motionen yrkas att lantbruksnämnderna skall ges möjlighet att med användande av medel ur jordfonden tillskapa lämpliga jordbruksföretag, vilka sedan under en längre tid kan behållas i samhällets ägo och på godtagbara villkor utarrenderas till lämpliga, kunniga och intresserade, främst yngre, jordbrukare – enskilt eller i samverkansföretag. Utskottet yrkar avslag på motionsyrkandet med motiveringen att det inte vill föreslå riksdagen något nytt principuttalande beträffande jordfondens fortsatta användning. Utskottet har visserligen kostat på sig en rätt utförlig skrivning, men jag har svårt att finna att man i sak funnit yrkandet i motionen omotiverat. Jag finner därför inte anledning att frånfalla de krav som framförts i motion 220, yrkande 1.

Under punkt 7 i jordbruksutskottets betänkande behandlas Lån med uppskjuten ränta och yrkandena 6 och 7 i motion 220. Lån med uppskjuten ränta föreslogs ju på sin tid av 1972 års jordbruksutredning som satte ett tak på 150 000 kr. för sådana lån. Inflationen går ju snabbt vidare från år till år, och ett belopp som kunde anses ge ett värdefullt tillskott för något år sedan har urholkats och är otillräckligt i dag. Det är huvudanledningen till att vi vill slopa lånetaket på 150 000 kr. och i stället införa en skälighetsprövning som efter hand kan anpassas till det vid varje tillfälle rådande penningvärdet. Vi har också sökt införa en vidgad tillämpning av lån med uppskjuten ränta. Vi har krävt att som särskilt skäl för lån till arrendator skall räknas det förhållandet att den aktuella arrendatorn saknar eget kapital. Båda dessa vidgningar av långivningen är motiverade av att ungdomar som skulle kunna

Onsdagen den
26 mars 1980

Anslag inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde

bli utmärkta jordbrukare i dag hindras från att bli det av det skälet att de saknar eget kapital. Priset på jordbruksfastigheter har trissats upp på ett sätt som ställer allt fler kapitalsvaga utanför. Det har faktiskt varit så under 1970-talet att det gått att investera i jordbruksfastigheter och behålla realvärdet på satsade pengar. Då kommer man i ett läge där avkastningen inte längre ger utrymme för seriösa brukare av jorden att anmäla sig som köpare. Det är ett förhållande som vi nu måste komma till rätta med. En hjälp för kapitalsvaga, men självklart inte någon lösning på huvudproblemet, skulle vara en vidgning av långivningen på sätt som föreslagits i motionen.

Jag går över till utskottsbetänkandets miljöavsnitt, där anslag till olika verksamheter på det området tas upp. Under punkten 42, Miljövårdsinformation, kräver vi i vpk-motionen 1395 yrkande 1 att anslaget till miljövårdsinformation skall uppräknas med 2,1 milj. kr. till 6,0 milj. kr., eller till samma belopp som statens naturvårdsverk gjort anslagsframställan om. Vår motivering är att det rör sig om ett angeläget område där det gäller att gå ut med sakinformation till en bred allmänhet. Sådan sakinformation kan bidra till att opinioner mot vissa projekt som inte har en solid saklig grund kan vändas till stöd för miljömässigt riktiga satsningar.

Vid punkten 44, Miljövårdsforskning, kräver motionen 1395 i sitt yrkande 2 uppräknning av anslaget med 1,1 milj. kr. till 39,1 milj. kr. eller till samma belopp som i naturvårdsverkets anslagsframställan. Här gäller samma motivering, dvs. att det rör sig om ett mycket angeläget område. Vpk har i regel varje år krävt anslag i enlighet med naturvårdsverkets framställan, och det gör vi även i år. Vi kan konstatera att socialdemokraterna har samma anslagskrav i sin motion. Det kravet följs sedan upp i reservation 7 vid utskottsbetänkandet – en reservation som vi sålunda kommer att stödja.

Under punkten 46, Undersökningar av hälso- och miljöfarliga varor, har vpk-motionen 1395 ett yrkande om en anslagshöjning på 300 000 kr. till 4 milj. kr., vilket motsvarar vad produktkontrollnämnden i sin anslagsframställan begärt. Vår motivering här är likaledes den höga angelägenhetsgraden. Samma bedömning har tydligen socialdemokraterna gjort, eftersom de motionerat om samma anslagsuppräknning. Kravet är också här uppföljt i reservation 8 vid utskottets betänkande – en reservation som vi därmed självfallet kommer att stödja.

Fru talman! Jag yrkar följande:

Vid punkten 6, Markförvärv för jordbrukets rationalisering, mom. 3, yrkar jag bifall till motion 1979/80:220 yrkande 1.

Vid punkten 42, Miljövårdsinformation, yrkar jag bifall till motion 1979/80:1395 yrkande 1.

Vid punkten 44, Miljövårdsforskning, yrkar jag bifall till reservation 7.

Vid punkten 46, Undersökningar av hälso- och miljöfarliga varor, yrkar jag bifall till reservation 8 vid jordbruksutskottets nu förevarande betänkande.

EINAR LARSSON (c):

Fru talman! Budgetpropositionen omfattar på jordbrukets verksamhetsområde 6 101 milj. kr. Det gäller då inte bara jordbruket utan naturligtvis också den väldigt viktiga bit av jordbruksutskottets ansvarsområde som rör miljöpolitiken. Det är dock i stort sett ett uttryck för den rad av nya reformer som har kunnat genomföras under senare år. Sedan Anders Dahlgren för första gången blev jordbruksminister har ett mycket omfattande reformprogram kunnat genomföras.

Jag vill säga detta inte ur klassegoistisk synvinkel eller enbart ur jordbrukets synvinkel utan därför att det är utomordentligt glädjande att jordbrukets roll i folkhushållet och, skulle jag vilja säga, i folkets hjärtan har förändrats. Det är inte bara fråga om jordbrukets roll som producent av livsmedel. Det gäller också jordbrukets roll i handelsbalansen, för sysselsättningen och som arbetsplats. Det gäller jordbrukets roll som naturresurs, förädlare och hushållare samt naturligtvis också dess roll som livsmiljö med livskvalitet och fritids- och rekreationsområde. Allt detta har inneburit att jordbruket och jordbrukets problem kan sägas vara ett hela folkets intresse.

Det reformprogram som jag nämnde är mycket imponerande. Först och främst kunde riksdagen redan 1977 besluta om nya riktlinjer för jordbruket, som innebär att all jord skall brukas och att en huvuduppgift för jordbrukspolitiken är att verka för att i jordbruket sysselsatta skall uppnå en social och ekonomisk standard som är likvärdig med jämförbara grupper. Det innebär en satsning på familjelantbruket. En rad låneformer har förbättrats. Lånemöjligheter och ramar för kreditgaranti har också kunnat ökas i årets budgetproposition.

Kvar står naturligtvis när det gäller den rena jordbrukspolitiken en del mycket svåra problem. Däribland vill jag särskilt nämna finansieringsproblemen och frågan om den långsiktiga finansieringen. Jag vill dock välkomna att utredningen om jordbrukets creditsituation nu, sent omsider, har kunnat tillsättas av ekonomidepartementet. Jag beklagar dröjsmålet från juni till februari.

Det är helt klart att jordbruket i stora delar lider av den rekordartade högräntepolitiken, som nu är utmärkande för situationen i vårt land. Jag hoppas att vi så småningom här i riksdagen skall kunna ta ställning till förslag om en rättvisare fördelning av inflationskompensationen för räntehöjningarna – en transfereringseffekt mellan olika jordbrukare i olika kapitalpositioner.

En annan viktig reform under den här perioden är vår nya förvärvslagstiftning, som syftar till ett aktivt brukande i stället för ett passivt ägande. Den har redan visat sig ha en dämpande effekt på den för jordbruket så olyckliga markvärdestegringen. Lagen syftar till att det skall vara de i jordbruket sysselsatta som i huvudsak också skall äga jorden.

Vi har också fått nya riktlinjer för skogspolitiken. Skogsbruket har i den här budgetpropositionen, som ändå är skriven under knapphetens kalla stjärna, kunnat få 39 milj. kr. i ökade anslag. Där finns också det

Nr 110

Onsdagen den
26 mars 1980

Anslag inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde

Onsdagen den
26 mars 1980

*Anslag inom jord-
bruksdepartemen-
tets verksamhets-
område*

handlingsprogram som Svante Lundkvist efterlyste i sitt anförande här tidigare i dag. Det handlingsprogrammet antogs av riksdagen redan för ungefär tio månader sedan.

Vi har också under perioden fått nya riktlinjer för fiskerinäringen. De har visat sig vara mycket lyckosamma. Det har införts låneformer och kreditgarantiramar även för fiskerinäringen, så att den kan utrustas med moderna redskap och annan modern utrustning. I förhållande till våra grannländer har gränserna för rätten till fiskevatten fastställts. Jag tror att det har haft en viss effekt. Detta plus en del andra svärförutsebara omständigheter har gjort att man under senare år har haft och fortfarande har väldigt stora fångster, vilket jag verkligen gratulerar fiskerinäringen till. Den näringen hade ju tidigare utomordentligt stora problem.

Den del av de areella näringarna som alltså har problem är trädgårdsnäringen. Visserligen har det tillskapats nya låneformer, men kvar finns alltså mycket stora problem, eftersom trädgårdsnäringen drabbas hårdare än någon annan näring av oljeprishöjningen.

Jag vill dock beklaga att det beslut som riksdagen fattade för något år sedan om tullskydd för trädgårdsnäringen ännu inte har kunnat genomföras på grund av att handläggningen av det beslutet fördröjts i handelsdepartementet.

Vad gäller miljön vill jag, till skillnad från vad Svante Lundkvist sade här tidigare, hävda att man gör en mycket ambitiös satsning på miljön i årets budgetproposition. Prutningarna i år är här mindre än i någon annan del av vår statsbudget. Sedan Anders Dahlgren tillträdde som jordbruksminister har vi fått ett förbud mot användande av hormoslyr 2,4,5-T. Vidare har vi fått ett beslut om minskning av blyhalten i bensinen. Freonet i sprejförpackningarna är förbjudet, och man har också fattat beslut om kalkning av försurade sjöar. BT-Kemi AB stoppades efter att ha fått fortsätta i alltför många år. Vidare har vi fått en internationell resolution mot svavelföreningar. Sveriges lantbruksuniversitet har nu fått möjligheter till forskning om alternativ teknik och miljövänliga metoder inom produktionen. Produktkontrollnämndens förhållanden och resurser utreds, och vi har också tatt en utredning som skall undersöka vad vi har för beredskap mot oljeskador. Åtgärder har också vidtagits i vad gäller avgasrening inom biltrafiken. På riksdagens bord ligger det dessutom just nu en proposition om tillfälligt förbud mot kemisk lövslybekämpning i skogen. Vi har också en utredning om åtgärder mot strålningsrisker i byggnader.

Allt detta har inneburit en kraftig uppräknig i årets budget. Om de ekonomiska möjligheterna hade varit bättre kunde man, det vill jag gärna erkänna, ha höjt ambitionsnivån. Men jag vill påstå att det har skett en ganska fantastisk utveckling på det här området inom ramen för de resurser som har stått till förfogande.

Det finns några reservationer fogade vid utskottsbetänkandet, men ett par av dem föll bort i och med det beslut som fattades här tidigare på eftermiddagen. Egentligen finns det en rad andra reservationer som bygger på vissa bud som ligger något högre än budgetpropositionens. I flera lägen

har man stannat för anslagsäskandena från de olika verken. Som alla vet är det omöjligt att i alla lägen tillfredsställa alla krav, och det har inte heller kunnat ske i de här fallen. Det finns litet olika varianter, men man har inte kunnat anvisa någon finansiering, alldeles som beträffande de förslag som föll på eftermiddagen.

När det gäller reservation nr 6, som gäller karantänverksamheten i Helsingborg, vill jag hänvisa motionärer och reservanter till propositionens skrivning på s. 88, där det förs ett mycket seriöst resonemang om att ansvaret på sikt naturligtvis inte utan vidare kan övervältras på kommunerna. Här är staten tvungen att ta sitt ansvar för de beredskapsplatser som måste finnas utöver dem som utnyttjas. Jag tror att vi får återkomma till detta. Utan närmare utredning och förhandlingar kan vi inte gå in och fatta beslut på basis av motionärernas önskemål.

På en punkt avviker vi från budgetpropositionen, nämligen beträffande Norrvikens trädgårdar. Jag vill uttrycka min stora glädje över detta. Här har utskottet helt enkelt bifallit en fempartimotion och fördubblat anslaget, vilket gör det möjligt att behålla denna speciella pärla vid Skånes västkust.

Med det sagda vill jag, fru talman, yrka bifall till utskottets hemställan i dess helhet och avslag på samtliga reservationer.

SVANTE LUNDKVIST (s) replik:

Fru talman! Einar Larsson började sitt inlägg med att redovisa det omfattande reformprogram som hade genomförts sedan 1976 på jordbrukets, skogsbrukets och fiskets område. Det kanske hade varit motiverat att Einar Larsson hade sagt att det här reformprogrammet har genomförts på basis av de utredningar som den socialdemokratiska regeringen satt i gång. Det gäller jordbruksutredningen, det gäller jordförvävsutredningen, det gäller skogsutredningen och det gäller fiskeriutredningen – och så mycket skall man väl ändå kunna begära att en centerpartistisk jordbruksminister lägger propositioner på de utredningsförslag som vi på det här sättet får fram. Jag tycker sålunda i och för sig inte att det är så märkligt att vi fått den här reformperioden. Jag hälsar den självfallet med tillfredsställelse, eftersom vi har efterfrågat de här reformerna och därför har satt till utredningarna.

När det gäller fiskerinäringen redovisar också Einar Larsson att vi hade fått fiskerigränser fastställda osv. Ja, den ändringen kom, men det var mycket tjat för att vi skulle få till stånd en utflyttning av fiskerigränserna, exempelvis i Östersjön, som vi ansåg var utomordentligt angeläget och brådskande.

Trädgårdsnäringsutredningen tillsattes också av den socialdemokratiska regeringen.

Nåväl. Sedan säger då Einar Larsson att vi i fjol fick det handlingsprogram för skogsnäringen som jag efterfrågade i mitt anförande. Nej, Einar Larsson, det var inget handlingsprogram för skogsnäringen. Vi har begärt ett handlingsprogram som omfattar såväl skogsbruket som skogsindustrin, och vi behöver ett sådant handlingsprogram i det prekära läge som hela näringen

Nr 110

Onsdagen den
26 mars 1980

Anslag inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde

Onsdagen den
26 mars 1980

*Anslag inom jord-
bruksdepartemen-
tets verksamhets-
område*

har befunnit sig i och fortfarande befinner sig i – och med tanke på de problem som vi har att brottas med inför framtiden. Vi väntar fortfarande på det handlingsprogrammet. Det är därför jag tycker att det på sitt sätt är mycket anmärkningsvärt att inte ens skogsstyrelsen och skogsvårdsstyrelserna förses med resurser som skulle göra det möjligt för dem att på ett riktigt sätt följa upp åtminstone de förbättringar av skogsvårdslagen som vi fick i fjol.

Så säger då Einar Larsson att det har varit en utomordentligt ambitiös satsning på miljösidan. Jag vill på den punkten erinra om att vi varje år ända sedan 1976 har haft en stor partimotion, där vi har redovisat hur vi skulle vilja fortsätta att följa upp den miljöpolitik som bedrevs av den socialdemokratiska regeringen. Einar Larsson måste vara medveten om att han år efter år har varit med om att i utskott och riksdag avslå i stort sett alla de yrkanden som vi där har rest. Vi har fortfarande kvar kravet på exempelvis en gift- och kemikommission, som vi tycker är ett utomordentligt angeläget krav därför att vi är oroadade för vad som händer på den kanten. Jag skall emellertid när det gäller miljöfrågorna inte föregripa Grethe Lundblad, som kommer att ta upp de frågorna i sitt anförande.

Sedan säger Einar Larsson att vi måste få en karantänutredning och att vi inte på sikt skall övervältra ansvaret för karantäner på kommunerna. Men de har det ansvaret i dag. Utredningen är genomförd, men regeringen har inte orkat föreslå att staten skall ta huvudmannaskapet. Så ligger det till.

EINAR LARSSON (c) replik:

Fru talman! Jag kan säga till Svante Lundkvist att socialdemokraterna också varit duktiga. Det är liksom det han ber om i sitt inlägg. Det finns dock när det gäller det omfattande reformprogram som har redovisats här – och som faktiskt har börjat fungera – anledning att erinra om att vi lyckades genomdriva beslut om de nya riktlinjerna för jordbrukspolitiken under livliga protester från socialdemokraterna på en lång rad punkter. Utredningen var tillsatt av socialdemokraterna tidigare, efter ett mycket livligt motionerande i riksdagen – jag skall av blygsamhet inte säga från vem.

Också jordförvärvsutredningen tillkom efter ett mycket livligt motionerande i riksdagen, men den kom till stånd, och även den tillsattes av den socialdemokratiska regeringen. Därefter fattades beslutet här i riksdagen under livliga protester, på vissa punkter från socialdemokraterna, på vissa andra punkter från andra partier. Jag tillhörde då den majoritet som kunde ta propositionen oförändrad. Jag tycker det är viktigt att redovisa detta. Och det är mycket glädjande att Svante Lundkvist nu i efterhand också är glad för att dessa reformer genomförts. Jag hoppas att han också är glad för de nya riktlinjer som därigenom blev vägledande.

Än så länge kritiserar han skogsreformen. Jag vet inte om det bara är en tidsfråga – när det gått något år kommer kanske Svante Lundkvist att tycka att den också var bra. Den utredning som ledde fram till den reformen var väl egentligen också tillsatt av socialdemokraterna. Jag vill gärna medge att läget var ganska idealiskt på det sättet att det var ett omfattande utredningsarbete

på gång på många punkter, men det var särskilt intressant att få medverka i en majoritet som valde de lösningar som blev riksdagens beslut och som jag nu har anledning att uttrycka min glädje över.

Vad det gäller skogen är det klart att där återstår en hel del svåra problem att lösa. Men faktum kvarstår att det var ett stort och omfattande handlingsprogram. Det är nog svårt att vägra att erkänna att det förhåller sig på det sättet.

Vad beträffar frågan om Helsingborg vill jag än en gång säga att den väl kommer att kommenteras ytterligare under debattens gång även av andra utskottsrepresentanter och övriga riksdagsledamöter. Den frågan måste lösas på ett vettigt sätt. I detta fall har utskottet nöjt sig med att tillmötesgå motionärerna på den bit som Helsingborgs kommun varit särskilt orolig för.

SVANTE LUNDKVIST (s) replik:

Fru talman! Självfallet tycker jag, som jag uttryckte saken, att det var bra att de utredningar som vi satte i gång föranledde en proposition från regeringens sida. Därmed har jag inte sagt att vi var överens om alla de slutsatser som drogs i propositionen av de utredningar som genomförts och om de resultat som så småningom riksdagsmajoriteten kom fram till. Vad jag i detta sammanhang vill säga är att jag tycker att centerpartiet, som inom den borgerliga regeringen har ansvaret för dessa frågor, på något sätt alltid löper risken att bli gårdsblind, så snart man diskuterar jordbruk och skogsbruk. Man vill liksom ständigt lösa de problem som möter oss i samhället från den utgångspunkten och med den inriktningen, att det i första hand är med hänsyn till jordbrukets problem som man vill göra sina satsningar.

Jag pekade på en sådan sak när det gäller det föreslagna skördeskadeskyddet i den proposition som vi nu har framför oss. Här kan man alltså konstatera att jordbruksministern i detta trängda budgetläge lägger 30 milj. kr. på skördeskadeskyddet utan att det är nödvändigt för att klara skyddet. Däremot prutar han 20 milj. kr. på bidraget till kommunerna för reningsanläggningarna. Det är den typen av gårdsblindhet som centerpartiet ständigt löper risken att utsätta sig för när det gäller att diskutera avvägningar mellan å ena sidan jordbrukets intressen och å andra sidan miljöintresset. Jag anser att den här gårdsblindheten är en fara på sikt för näringens vidkommande. Människor i allmänhet har den inställningen att det gäller för oss att se på samhällsutvecklingen i stort och göra rimliga avvägningar mellan olika intressen. Det är alltså, som jag upplever det, en risk som man här tar, även ur näringens synpunkt.

När det gäller Helsingborg kan vi väl ändå vara överens om, Einar Larsson, att en utredning är gjord. Den har förordat det som jag tycker är rimligt, nämligen att man bör ha ett statligt huvudmannaskap för djurskyddskarantänerna i Helsingborg och Göteborg. Det kan enligt min uppfattning aldrig vara en kommunal angelägenhet – det kan inte vara kommunerna som skall ha ansvaret för att på den här punkten skydda oss mot olyckor utifrån.

*Anslag inom jord-
bruksdepartemen-
tets verksamhets-
område*

Vi behöver alltså inte avvakta – det finns förslag till den vettiga lösning som Einar Larsson efterfrågade. Om riksdagen bifaller reservationen på den punkten och alltså följer utredningens förslag befriar vi Helsingborg och Göteborg från det kommunala huvudmannaskapet.

EINAR LARSSON (c) replik:

Fru talman! Det handlar inte om blindhet, Svante Lundkvist, utan det är tvärtom så att vi som nu har fått det utomordentligt stora ansvaret att hålla i de frågor som gäller jordbruket och miljön upplevde saker och ting på 1960-talet som fick till resultat motsatsen till blindhet: då öppnades verkligen våra ögon för vad som var på väg att ske i vårt land. Då upplevde vi hur bygderna avfolkades, hur jordbruket bantades ner och hur stora risker uppstod för vår miljö i många sammanhang, hur ägandeförhållandena inom jordbruket förändrades och ägandet gick över till andra ägarkategorier än de brukande. Det var i den situationen våra ögon öppnades, och det är bl. a. erfarenheten från den tiden och produkter av den klarsyntheten som inneburit att vi har sett litet olika på de här lösningarna.

Vad gäller skördeskadeskyddet handlar det om en försäkringsform med vissa givna bestämmelser för försäkringstagarens insatser för kapitalbildning. Det är inte särskilt enkelt att plötsligt gå in och plocka av de pengarna – det är egentligen ett ingrepp i själva avtalet mellan staten och jordbruket. Det blir emellertid ytterligare kommentarer på den punkten av kolleger från utskottet.

Vad gäller frågan om Helsingborg tror jag att vi får återkomma till den. Jag är dock säker på att jag redan nu har anledning att säga att det inte utan vidare går att anta de förslag till lösningar som fanns, eftersom det inte är alldeles självklart att staten och det allmänna skall överta alltför stora delar av kostnaderna för den verksamheten. Jag tycker det är viktigt att mycket noga överväga huruvida det inte är importörerna av de här djuren som ändå måste bära huvudansvaret för kostnaderna. Därvidlag behövs det nog ytterligare diskussioner och förhandlingar innan en lösning ligger färdig.

Förste vice talmannen anmälde att Svante Lundkvist anhållit att till protokollet få antecknat att han inte ägde rätt till ytterligare replik.

GRETHE LUNDBLAD (s):

Fru talman! Många politiker från de borgerliga partierna söker nu för tiden på alla upptänkliga sätt framstå som miljövänner. Man sjunger i partierna om natur och om miljöfaror, man håller högstämda tal, men till syvende og sist är det ändå viljan till handling, och inte bara känslor, som avgör vad som satsas i kampen mot miljöförstöringen.

För socialdemokratin är varje hot mot människans livsmiljö en uppfordran till kraftfulla insatser, står det i partiets miljömotion till årets riksdag. Det är inte tomma ord. Vi kan inte dämpa människornas oro över risker för sjukdom och skador med vackra uttalanden om ekologiska samband och småskalig teknik, utan vi måste vara beredda att ge samhället möjligheter till

aktiv handling för att förhindra miljöförstörrelse. Så skedde redan under åren 1969–1975. Då tog man nämligen itu med industrins utsläpp och med avloppsreningen. Nu har vi fullföljt denna linje genom en omfattande förslagsverksamhet sedan 1976. På inget annat område har socialdemokraterna väckt så omfattande motioner som på miljövårdens. Ibland har vi också lyckats få en bred anslutning till våra krav – som t. ex. förra året när vi tillsammans med vissa borgerliga partier, som då inte var med i regeringen, fick igenom ökade anslag till bl. a. miljövärdetsforskning. Jag hoppas att de borgerliga partiernas miljövärdens skall visa samma generositet i kväll.

Miljövärdetsforskning och kontroll av hälso- och miljöfarliga varor är i dag otillräckliga. Sedan andra världskriget har det utvecklats omkring 10 000 nya baskemikalier, som ingår i över 100 000 nya produkter. Varje år tillkommer det tusentals nya kemikalier. Då förstår man att takten i forskning och kontroll måste vara högt uppdriven för att vi skall hinna med utvecklingen. Visst kan kemin vara livsviktig på vissa områden, som den kemiska industrin försöker intala oss, men – och det talar industrin inte om – den kan också bryta ner och skada, speciellt när den förekommer som utsläpp eller restavfall från processer eller i nya produkter. Särskilt allvarligt är att skadeverkningar ofta upptäcks först långt efter det att skadeverkningarna har börjat på människor, djur och natur.

Vi måste flytta fram positionerna i miljövärdens, försöka bedriva forskning för att stoppa verksamhet innan skador har uppstått. Endast på det sättet kan vi på sikt stilla människornas oro över miljöförstörelsen.

Under det senaste året har nya risker kommit i fokus i debatten – risken för våra ofödda barn, risken genom hantering av kemikalier för skador på arvmassan hos både män och kvinnor. Den omständigheten att den kemiska industrin har haft stor betydelse för att få fram läkemedel, behändiga hushållskemikalier och effektiva bekämpningsmedel bör inte hindra oss att vara på vår vakt mot risker och föroreningar som leder till att människor och natur skadas.

Häromdagen sade en borgerlig ledamot av jordbruksutskottet att han var mycket orolig över den minskande mängden vilt i markerna och över den ökande mängd föroreningar som man kunde finna i inälvorna på slaktat vilt. Vissa inälvor var faktiskt otjänliga som människoföda på grund av kemiska föroreningar. Och det finns verkligen anledning att känna oro i dag. Mycket höga halter av luftburna tungmetaller har uppmätts på många håll som en följd av okontrollerade mindre utsläpp under en längre tid.

Och så är det på många områden, där kemiska ämnen sprids eller används utan kontroll av avfall, restutsläpp, urlakning och förbränningseffekter.

Därför vill också socialdemokraterna i anslutning till årets budgetproposition från jordbruksdepartementet ge naturvärdetsverket vad det begär för naturvärdetsforskning. Det gäller bl. a. forskning om ekonomiska styrmedel i miljöpolitiken och projekt om luftföroreningar i tätortsmiljön. Om vi endast ger naturvärdetsverket de 38 miljoner som regeringen har föreslagit och den borgerliga majoriteten i utskottet har godkänt, finns det risk för att pris- och löneökningarna slukar hela ökningen utan att det blir några nya forsknings-

Onsdagen den
26 mars 1980

*Anslag inom jord-
bruksdepartemen-
tets verksamhets-
område*

projekt inom naturvårdsverket. Det tycker vi skulle vara allvarligt, och därför vill vi ge ytterligare ett bidrag för att man inte skall skruva ned takten inom naturvårdsverket. Vi anser att verket skall få det anslag som det har begärt på detta område. Det är inte fråga om något överbud från vår sida. Vi har i prutningsförslag på olika huvudtitlar täckt in de höjningar som vi nu föreslår på miljövårdsområdet, som vi tycker skall prioriteras.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till reservationen 7, som alltså vill ge naturvårdsverket ytterligare 1,1 milj. kr. för miljövårdsforskning.

Punkten 46 gäller anslag för undersökning av hälso- och miljöfarliga varor, främst undersökning angående bly, kadmium och bekämpningsmedel. Det är ämnen som just nu är mycket uppmärksammade i diskussionen om kemiska ämnens miljörisiker. Att pruta 300 000 kr. på ett anslag som naturvårdsverket bedömer ha utomordentligt stor betydelse i miljövårdsarbetet – det måste innebära brist på förutseende hos regeringen. Under de senaste månaderna har det i energidebatten talats mycket om cancerogena effekter av förbränning. Och nu när det behövs medel för undersökning så prutar man på anslagen.

Det har varit en socialdemokratisk tradition sedan flera år att alltid ge produktkontrollnämnden alla ekonomiska resurser som den önskar för att fullfölja sitt kontroll- och registreringsarbete när det gäller kemiska ämnen. Vi vill med detta visa hur allvarligt vi upplever de kemiska miljöfarorna. Denna goda vana tänker vi inte svika i år heller. Även i ett hårt budgetläge måste miljövårdsarbetet forceras.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till reservation nr 8.

Jag hade egentligen tänkt säga något också om punkten 31 angående bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar. Men då det ämnet tidigare har tagits upp i debatten och då även en ledamot från Helsingborg skall beröra de speciella problem som finns på detta område skall jag avstå. I övrigt vill jag mycket starkt framhålla att jag yrkar bifall också till den reservation som föreligger vid denna punkt.

GUNNAR OLSSON (s):

Fru talman! Socialdemokraterna i jordbruksutskottet har avgett fyra reservationer till utskottets betänkande nr 29 såvitt avser anslagen under rubriken Skogsbruk. Två av dessa reservationer, nämligen de som avser bidrag till skogsvårdsstyrelserna och bidrag till skogsvård, innebär att vi begärt anslagshöjningar i syfte bl. a. att möjliggöra en önskvärd höjning av ambitionsnivån i skogsvårdsstyrelsernas verksamhet och bidragsverksamheten över huvud taget. De här förslagen har ställts mot bakgrund av det önskvärda i att åstadkomma en ökad virkesproduktion som kan hjälpa oss att komma ur det besvärliga läge som vår skogsindustri hamnat i.

För att inte ytterligare belasta en hårt ansträngd budget har vi föreslagit att dessa anslagshöjningar skulle finansieras genom en höjning av skogsvårdsavgiften. Mot den bakgrunden har vi stannat för att göra de reservationer som innebär anslagshöjningar som är villkorliga i förhållande till kammarens behandling av skatteutskottets betänkande nr 30 med anledning av

socialdemokraternas motion om höjning av skogsvårdsavgiften. Eftersom kammaren nyss avslagit den socialdemokratiska reservationen i nämnda betänkande har de två reservationer till jordbruksutskottets betänkande som jag nu talar om – nr 2 och nr 3 – automatiskt fallit. Jag kommer därför, fru talman, inte att yrka bifall till dessa reservationer utan uppehåller mig i fortsättningen vid reservationerna 4 och 5.

I reservation nr 4, som är rubricerad på samma sätt som reservation nr 3, har vi reservanter ställt oss bakom ett krav som förts fram i en länsmotion.

I motion 1372 av oss socialdemokrater på Värmlandsbänken har vi, på grund av det ytterst allvarliga sysselsättningsläget i Värmland, bl. a. krävt intensifierade skogsvårdsinsatser som skall komma hela länet till godo.

Vi har alltså föreslagit att ett sådant särskilt stöd skall kunna utgå för länets samtliga 16 kommuner under budgetåren 1980/81–1982/83. Den socialdemokratiska utskottsgruppen har i likhet med motionärerna ansett att det föreligger ett stort behov av att nya arbetstillfällen skapas i Värmlands län och delar de synpunkter som förs fram i motionen.

Om riksdagen bifaller kravet på särskilda skogsvårdsinsatser i Värmland, så vet vi att vi har att se fram emot ett åtgärdsprogram som kommer att bli av största vikt för denna i Värmland så viktiga basnäring. Ett tillfälligt stöd av den här karaktären skulle bli en värdefull injektion i en för länet ytterst prekär situation.

Fru talman! I denna för sysselsättningen i Värmland så viktiga fråga hoppas jag att vi reservanter får stöd av våra borgerliga länskolleger. Jag erinrar mig det löfte som bl. a. Bertil Jonasson, som jag vet har begärt ordet, gav under valrörelsen, nämligen att rösta på alla förslag här i riksdagen som gagnar Värmland. I en debatt den 10 mars i år med ordföranden i vårt partidistrikt, Stig Gustafsson, förnyade Bertil Jonasson detta löfte. Och nu hoppas jag verkligen att Bertil Jonasson infriar sitt två gånger avgivna löfte till alla dem som är beroende av arbetstillfällen i det värmländska skogsbruket.

Slutligen vill jag beröra reservation 5, som gäller stöd till byggande av skogsbilvägar.

I motion 1847 har motionärerna pekat på behovet av att kunna hålla avverkningarna på en normal nivå. Det är nödvändigt dels för att kunna upprätthålla sysselsättningen inom skogsbruket, dels för att kunna förse skogsindustrin med vedråvara. En förutsättning härför är att skogsbilvägnätet byggs ut kraftigt. På grund av skogarnas ålderssammansättning utgörs en stor del av avverkningarna av slutavverkningar. En mycket stor del av dessa skogar ligger i fortfarande väglösa områden.

Samtidigt behöver skogsbilvägnätet i Syd- och Mellansverige rustas upp. Detta behov gör att en stor del av ordinarie anslag till skogsbilvägar destinerats till dessa områden och att det ekonomiska utrymmet för skogslänet blir för litet.

Vi reservanter delar därför motionärernas mening att regeringen som en regionalpolitisk åtgärd bör överväga att öka anslagen till skogsbilvägar i

Onsdagen den
26 mars 1980

*Anslag inom jord-
bruksdepartemen-
tets verksamhets-
område*

skogslänen inom ramen för arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Visserligen ligger denna prövning inom arbetsmarknadsutskottets ansvarsområde, men eftersom denna fråga i lika hög grad är en skogspolitisk fråga anser vi att motionärernas förslag bör stödjas.

Fru talman! Med det anförda ber jag att få yrka bifall till reservationerna 4 och 5.

OLLE ERIKSSON (c):

Fru talman! Under punkten 50 i jordbruksutskottets betänkande 29 behandlas bidrag till kalkning av sjöar och vattendrag. Trots ett ansträngt budgetläge föreslås i årets budgetproposition en uppräknig av anslaget med 5 milj. kr., och jordbruksutskottet har i betänkandet ingen annan mening än föredragande statsrådet.

I motion 1753, som behandlas under nämnda punkt i betänkandet, yrkas att riksdagen skall uttala att en höjning av anslaget med 5 milj. kr. borde möjliggöra för fiskeristyrelsen att i större utsträckning än hittills tillstyrka 100 % i statsbidrag till kalkningsprojekt i bl. a. svårt försurningsdrabbade kommuner.

Jordbruksutskottet skriver välvilligt – och det är tacknämligt – men vill inte riktigt ta tag i frågan, som gäller en generösare tillämpning av möjligheten till 100-procentigt statsbidrag till svårt försurningsdrabbade kommuner. Många mindre kommuner och fiskevårdsområden som söker statsbidrag till kalkningsprojekt har ju med sina begränsade medel och resurser svårigheter att svara för 25 % av kostnaderna. Och många anser sig inte heller ha några möjligheter att över huvud taget söka statsbidrag på grund av att den egna insatsen blir för stor.

Erfarenheten från ett mångårigt arbete i ett stort fiskevårdsförbund har gett mig goda skäl att ta upp dessa frågor, som rör nämnda statsbidrag och den förordning som gäller. Jag ser det också som en rättvisefråga, då många kommuner är hårdare drabbade än andra. Jag kan t. ex. inom mitt eget fiskevårdsförbunds område peka på Dals-Ed kommun, som har ett befolkningstal på knappt 6 000 invånare och som inom kommunens gränser har drygt 350 sjöar. Av dessa är många svårt försurningsdrabbade. Den egna insatsen blir här mycket större per invånare än den blir i kommuner med höga befolkningstal och som har ett fåtal sjöar.

Jag har i olika sammanhang fört fram dessa problem, och jag hade kanske hoppats att jordbruksutskottet mer konkret skulle ha tagit tag i den här frågan. Nu nöjer man sig med att bl. a. säga: "Möjligheten att bevilja bidrag till kalkningsåtgärder med större andel än 75 % av kostnaderna får därvid vägas mot det önskvärda i att så många restaureringsprojekt som möjligt ryms inom anslagsramarna."

Det är ett enigt utskott som säger detta, och utskottet är heller inte berett att förorda något riksdagsuttalande av i motionen angiven innebörd.

Fru talman! Jag kommer att arbeta vidare med dessa frågor i olika avseenden, och jag kommer med stort intresse att ta del av den slutrapport som fiskeristyrelsen och naturvårdsverket har för avsikt att lämna i juni

månad nästa år över den femåriga försöksverksamheten med kalkning av sjöar och vattendrag.

I den slutrapporten kommer säkert de frågor som aktualiserats i nämnda motion att belysas och, som jag hoppas, beaktas samt förverkligas i den framtida verksamheten.

JOHN ANDERSSON (vpk):

Fru talman! I jordbruksutskottets betänkande 1979/80:29 punkt 17 behandlas frågan om bidrag till skogsvårdsstyrelserna. Där har vi från vpk en motion, nr 697, i vilken vi begär en höjning av detta bidrag. Skogsstyrelsen har för detta budgetår begärt en höjning av nämnda bidrag med 21 milj. kr. I budgetpropositionen däremot föreslås ett anslag som med 603 000 kr. understiger förra årets anslag.

Man kan inte undgå att ställa frågan: Var finns logiken? Vi har fått en ny skogsvårdslag, vilket innebär nya uppgifter för skogsvårdsstyrelserna, genom att också statens och kyrkans skogar inordnas under denna lag. Nya tillsynsuppgifter har också tillkommit, bl. a. i fråga om röjningsplikt.

Till detta kan läggas rapporter om otillfredsställande skogsvårdsåtgärder. Bl. a. klassas, enligt skogsstyrelsens återväxttaxering, närmare hälften av dagens föryngningar som "icke nöjaktiga". Vidare föreligger en stor eftersläpning när det gäller röjningen. Behovet uppskattas i dag omfatta en yta på ca 2 miljoner ha. Det betyder att vi har i lager en röjningsareal som uppgår till ungefär sju årliga föryngningsytor. Det är alltså bara att konstatera att tillståndet i de svenska skogarna inte är vad det borde vara, och det kan få allvarliga följder för den framtida virkesförsörjningen.

Här har skogsvårdsstyrelserna en viktig uppgift. Det handlar inte bara om att tillse att gällande lagar följs, utan det är också fråga om information, rådgivning m. m.

I denna situation föreslås en sänkning av bidraget. Det har framkommit att berörda tjänstemän inom skogsvårdsstyrelserna icke anser sig kunna genomföra sina åligganden på ett riktigt och fullgott sätt om icke ytterligare medel ställs till förfogande.

Jag yrkar därför bifall till motion 697.

Fru talman! I betänkandet behandlas också vår motion 1979/80:200, där vi begär ett förslag om medel till forskning rörande miljöskydd och negativa effekter vid tillvaratagande av fasta bränslen samt yrkar att dessa medel anvisas inom ramen för 1980/81 års budget.

Utskottet skriver att hälso- och miljöproblem i samband med användningen av olika energikällor ägnats särskild uppmärksamhet i propositionen om riktlinjer för energipolitiken. Utskottet redovisar också att naturvårdsverket inom vissa kostnadsramar skall studera miljöeffekterna av användningen av olika fasta bränslen.

Detta är ju i och för sig utmärkt, men vi anser det inte tillräckligt, av framför allt två skäl.

För det första: i valrörelsen inför folkomröstningen uttryckte alla partier sitt stora intresse för en ordentlig satsning på fasta bränslen. Vi utgår ifrån att

Nr 110

Onsdagen den
26 mars 1980

*Anslag inom jord-
bruksdepartemen-
tets verksamhets-
område*

Onsdagen den
26 mars 1980

*Anslag inom jord-
bruksdepartemen-
tets verksamhets-
område*

detta intresse finns kvar även efter den 23 mars.

För det andra: av ett pressmeddelande från industridepartementet framgår att regeringen gett landets länsstyrelser i uppdrag att utreda de regionala och sysselsättningspolitiska effekterna av en ökad användning av inhemska bränslen, framför allt skogsavfall och torv. En första avrapportering skall ske redan i oktober.

Vi anser att detta är två tungt vägande skäl för en ordentlig satsning på forskning om utnyttjandet av dessa bränslen. Lika viktigt är att forskningen sätts in i ett tidigt skede och att den bedrivs jämsides med produktionen. Ingen möda bör sparas för att undvika obehagliga överraskningar i framtiden.

Trots utskottets försäkringar om att hälso- och miljöproblemen har ägnats särskild uppmärksamhet anser vi de i motion 200 ställda kraven väl motiverade. Fru talman! Med anledning därav vill jag yrka bifall till motion 1979/80:200.

ERIK BÖRJESSON (fp):

Fru talman! I budgetpropositionen, bilaga 13, behandlas under rubriken Service och kontroll, punkten F 5, karantänsverksamheten i Sverige. Jag har motionerat om finansieringen av denna verksamhet med utgångspunkt i att denna inte kan anses som en kommunal angelägenhet utan i stället bör vara föremål för ett övergripande statligt ansvar.

Frågan har alltsedan Helsingborg 1975 gjorde en framställning om statsbidrag för verksamheten varit föremål för aktivitet såväl inom berörda kommuner som inom jordbruksdepartementet. Efter en gemensam framställning från kommunerna Göteborg, Malmö och Helsingborg om statligt övertagande av huvudmannaskapet tillsattes karantänsutredningen den 23 juni 1976. Utredningen, som var färdig i december 1977, föreslog att huvudmannaskapet för karantänerna i Göteborg och Helsingborg skulle övertas av staten.

I den nu föreliggande propositionen föreslås en fortsatt oförändrad administration och oförändrat huvudmannaskap för karantänsverksamheten. I propositionen slås emellertid fast, att det är viktigt att erforderliga ansträngningar görs för att förhindra att sjukdomar sprids, att det därför behövs en effektiv gränskontroll och att en viktig skyddsåtgärd vid införsel av djur är karantänsförvaring.

Karantänsverksamhet för sällskapsdjur är särskilt viktig för att skydda landet mot sjukdomar som kan överföras till människan samt mot svårbekämpade farsoter för den vilda faunan. Detta är särskilt fallet med rabies.

De offentliga karantänerna, som nu finns bl. a. i Helsingborg, är permanenta och speciellt byggda och inredda för sitt ändamål. En fördel med de offentliga karantänerna är också att de förfogar över personal som är insatt i de speciella rutiner som är förbundna med karantänsverksamhet. Föredraganden fastslår att fortsatt kommunalt huvudmannaskap har den fördelen att redan vunnen erfarenhet av verksamheten tillvaratas och att

administrationen på det sättet ligger närmare verksamheten.

En viktig faktor vid bedömningen av riskerna för smuggling av sällskapsdjur är de höga avgifter som tas ut. Enligt en helt ny utredning som gjorts om Helsingborgs karantänanstalt skulle avgiften för en hund, som ju skall förvaras i fyra månader, behöva höjas till mellan 7 800 och 9 200 kr. för att man skall få full kostnadstäckning vid olika beläggningsnivåer.

Flertalet remissinstanser ansluter sig till karantänsutredningens bedömning att en mycket kostsam karantänsbehandling ökar riskerna för smuggling. Jordbruksministern hävdar däremot att risken för olovlig införsel vid taxehöjning till full kostnadstäckning torde vara marginell. Jag delar inte den uppfattningen.

Jordbruksministern säger att det finns ett behov av att inom landet ha en karantän som har reservplatser för alla aktuella djurslag, och den nuvarande karantänen i Helsingborg skulle enligt jordbruksministern fylla denna funktion. Eftersom det får anses vara i hela landets intresse att det finns en karantän med reservkapacitet och beredskap, anser jordbruksministern det motiverat att staten ikläder sig visst ansvar för ökade driftkostnader, att bestridas av anslag för Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar m. m.

Utskottet har i sitt betänkande understrukit att staten självfallet måste ha det övergripande ansvaret i fråga om bekämpandet av smittsamma husdjursjukdomar. Utskottet anser i likhet med föredraganden att angivna principer inte behöver utesluta vare sig privat eller kommunalt huvudmannaskap för karantänsverksamheten och fortsätter: "Självfallet finns i och för sig inte något hinder mot att staten i förekommande fall står som huvudman för sådan verksamhet."

Med utgångspunkt i vad som i propositionen sagts om reservkapacitet och vad utskottet anfört i ansvarsfrågan utgår jag ifrån att regeringen under det här budgetåret – alltså inte längre fram utan ganska snart – tar initiativ till förhandlingar för att få till stånd en överenskommelse som siktar till en för berörda kommuner tillfredsställande ekonomisk och administrativ lösning av karantänsverksamheten. Eftersom jordbruksministern är närvarande i kammaren vill jag gärna fråga honom om han är beredd att ta ett sådant initiativ.

Under dessa förutsättningar yrkar jag bifall till utskottets hemställan.

Jordbruksministern ANDERS DAHLGREN:

Fru talman! Herr Lundkvist inledde sitt anförande med att rent allmänt klaga över små anslag på en rad områden som hör till jordbruksdepartementet. Jag förstår honom. Jag har själv som riksdagsman tillhörande oppositionen vid många tillfällen sagt detsamma till då sittande regeringar. Jag fick då alltid svaret att jag var ansvarslös, att det var fråga om överbud eller rent taktiska synpunkter. Jag skall inte ge Svante Lundkvist samma tillvitelser. Jag tror nämligen att Svante Lundkvist och hans medreservanter från saklig synpunkt gärna skulle vilja ha en budgetförstärkning på de områden där man har äskat detta.

Nr 110

Onsdagen den
26 mars 1980

Anslag inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde

Onsdagen den
26 mars 1980

*Anslag inom jord-
bruksdepartemen-
tets verksamhets-
område*

Problemet är naturligtvis att ambitionerna kan vara större än vad pengarna i portmonnän räcker till, och då får man göra prioriteringar. Visst kan jag anklagas för att ha prioriterat fel, men jag konstaterar efter att ha läst utskottets betänkande att utskottet ställer sig bakom de prioriteringar och anslag som jag har föreslagit. Och reservationerna är inte särskilt progressiva. De pekar inte heller på någon nämnvärt förändrad inställning till jordbrukshuvudtiteln i stort, och det är jag naturligtvis mycket tacksam för.

På ett par punkter är jag dock litet förvånad över att reservanterna vill sätta ingångna avtal ur spel. Jag tänker på skördeskadestyddet, som är baserat på ett avtal mellan staten och jordbrukarna med en klart uttalad ansvarsfördelning när det gäller de belopp som skall tillskjutas. Jag hävdar att ingångna avtal skall hållas. Det är en bra regel att leva efter.

Önskemålen på forskningens område är väl tillgodosedda i årets strama budget. Det är klart att man alltid kan önska sig mera – 300 000 hit och 1 milj. kr. dit – men när man betraktar budgeten i dess helhet måste man ändå konstatera att forskningsdelen har fått sina anslagsönskemål väl tillgodosedda. Det viktigaste är ju att vi kan fortsätta den forskning som vi har och att ambitionen är att påbörja forskning på nya oprövade fält. Det kan vi också göra med de anslag som föreslås i propositionen.

Låt mig sedan ta upp frågan om djurkarantäner. Det finns mycket som talar för att privat karantänförvaring blir billigare och kan ge bättre service åt djurägarna än karantäner i statlig regi, som med all säkerhet blir mer administrativt tungrodda. Det sistnämnda gäller naturligtvis också karantäner i kommunal regi.

Låt mig i detta sammanhang rätta till ett felaktigt påstående i Svante Lundkvists anförande. Han påstod att det var en kommunal uppgift att driva karantäner. Så är ingalunda fallet. Göteborgs och Helsingborgs kommuner har frivilligt inrättat sina karantäner, som ett led i dessa stora hamnstäders service gentemot trafikanterna. Även Malmö och Stockholm har tidigare haft karantäner för hundar, men nu är den verksamheten nedlagd. Göteborgskarantänen är i dag en ganska nedsliten karantän och bör lämpligen ersättas med antingen en modernare karantän i kommunal regi eller en privat karantän i västra Sverige. Helsingborgskarantänen däremot är i relativt gott skick. Den bör bibehållas och också få ett visst stöd.

I det sammanhanget vill jag säga till herr Börjesson att det naturligtvis innebär att förhandlingar kan upptas. Det finns nämligen ett behov av att vi inom landet har en karantän med ett antal reservplatser för aktuella djurslag. Emellertid finner jag inte herr Börjessons argumentering särskilt övertygande när det gäller sambandet mellan taxesättning och ökad smuggling och därmed sammanhängande risk för införande av djursjukdomar. Jag tror inte att den som avser att smuggla gör det därför att kostnaden stiger från 4 000 kr. till 6 000 kr. Den frestelsen uppstår nog på en betydligt lägre nivå.

Smuggling av djur är en allvarlig företeelse och måste stoppas, framför allt genom ökad kontroll och skärpt bestraffning för oövlig införsel.

SVANTE LUNDKVIST (s) replik:

Fru talman! Jag tror att jordbruksministern har hört fel. Han säger att jag började mitt anförande med att räkna upp en rad små anslag, som det hade gjorts prutningar på i den här budgeten. Jag började mitt anförande med att säga att vi socialdemokrater naturligtvis är medvetna om att det bekymmersamma budgetläge som de borgerliga regeringarna försatt oss i tvingar till återhållsamhet med statsutgifterna. Sedan tillade jag att prioriteringarna inom det begränsade budgetutrymme som står till vårt förfogande därmed blir desto mera angelägna. Därefter valde jag att redovisa en del annorlunda prioriteringar, som enligt min mening rimligtvis borde göras i det här läget. Som exempel nämnde jag den prutning som jordbruksministern har gjort när det gäller de kommunala bidragen till reningsanläggningarna. Jag gjorde därvid en jämförelse med den satsning som gjorts när det gäller skörde-skadeskyddet.

I det sammanhanget talar jordbruksministern om ett ingånget avtal som skall hållas. Om staten anvisar 30 milj. kr. till skörde-skadeskyddet skall jordbrukarna betala 15 milj. kr. Men vi har i dag en fond på 300 milj. kr. I det nuvarande budgetläget vore det naturliga att varken staten eller jordbrukarna – det skall givetvis vara ömsesidigt – behövde betala in till skörde-skadeskyddet i år. Låt oss ta av de statliga medel som är avsedda för skörde-skadeskyddet men som mycket väl kan avstås – vi har ändå ett bra skörde-skadeskydd – och lägga dessa pengar på den viktiga miljö-vårdsuppgift som vattenvården är. Vi har ju där en sådan våldsamt eftersläpning när det gäller utbetalning av statsbidragen – det är i dag fråga om fyra år. Jordbruksministern borde vara bekymrad över vad som kan komma att hända på den punkten när det gäller kommunerna. Låt oss i stället lägga pengarna där. Vi tycker att det vore en riktig prioritering.

Jordbruksministern tog upp frågan om karantänerna. Enligt honom skulle jag ha påstått att dessa skulle vara en kommunal uppgift. Men jag har ju hela tiden sagt att jag anser att karantänerna i Göteborg och Helsingborg, som så att säga har att ta emot stötarna utifrån, måste vara en statlig uppgift. Det har också den utredning som vi socialdemokrater tillsatte när vi var i regeringsställning kommit fram till. Jordbruksministern säger att man mycket väl kan tänka sig att det blir billigare med privata karantäner. Jag kan inte föreställa mig att privata karantäner av den här typen skulle kunna komma i fråga. Det kan också hända, säger jordbruksministern, att det blir billigare med kommunala karantäner.

Jag vill till herr Börjesson, som också talat i denna fråga, säga att utredningen kom till på grundval av en framställning från Göteborgs och Helsingborgs kommuner. I den hävdade man – enligt min uppfattning med goda skäl – att det nu borde vara rimligt att staten tog över ansvaret för karantänverksamheten. Det är obilligt att på två kommuner lägga det ekonomiska och det övriga ansvaret för en uppgift av den här karaktären. Det gäller tveklöst en riksuppgift.

Nr 110

Onsdagen den
26 mars 1980

Anslag inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde

Onsdagen den
26 mars 1980

*Anslag inom jord-
bruksdepartemen-
tets verksamhets-
område*

GRETHE LUNDBLAD (s) replik:

Fru talman! Jordbruksministern säger att man ändå försöker att satsa på miljövärdhetsforskningen och att det säkert skall bli miljövärdhetsforskning med de anslag man har anvisat. Jag vill bara peka på att man i budgetpropositionen säger att man räknar med 3,2 miljoner till miljövärdhetsforskningen och att det skall räcka till både nya projekt och en omräkning av priser och löner. Men eftersom vi befinner oss i en inflationsekonomi och hela 2,8 miljoner av de 3,2 miljonerna går åt till pris- och löneomräkning, så kan man verkligen fråga sig om det blir några pengar över till de nya områdena. Det är därför vi, trots att 300 000 är ett litet belopp, ändå vill yrka bifall till det. Annars är risken att det inom detta område enbart blir pengar till pris- och löneomräkning i naturvårdsverkets budget på det här området, och inte någonting alls till nya projekt när det gäller luftföroreningar och miljöekonomi, som är så viktiga.

När det sedan gäller karantänstationen vill jag till både herr Börjesson och jordbruksministern säga att det inte för någon av herrarna kan vara obekant att det inte är så, att man längre fram kan börja förhandla med Helsingborgs kommun, utan vad som håller på att hända nu är att Helsingborgs kommun håller på att säga upp sin personal vid karantänstationen, därför att kommunen inte känner sig skyldig att fortsätta denna kommunala verksamhet, om inte staten vill ta verkliga tag för att hjälpa upp den.

När det gäller smuglingen har – såvitt mig är bekant – statsrådet redan i propositionen nämnt att det kan finnas en risk för smuggling, om man inte ser till att verksamheten kan ske till någorlunda rimliga kostnader för djurägarna. Därför är det alltså en mycket allvarlig situation vi befinner oss i. Det finns en risk för att vi för in smittosamma sjukdomar – som också kan överföras till människan – på grund av att man inte försöker att i sista minuten rädda en verksamhet som jordbruksministern själv säger är av god kvalitet. Det är nödvändigt att ingripa snabbt.

ERIK BÖRJESSON (fp) replik:

Fru talman! Till Grethe Lundblad vill jag först säga att mig veterligen håller man inte på att säga upp någon personal vid djurkarantänen i Helsingborg. Jag tror att det finns tidsmässigt utrymme till att ta upp förhandlingar med regeringen för att få en tillfredsställande lösning på framför allt den ekonomiska situationen. Jag tycker att det bör finnas utrymme för detta med hänsyn till vad man sagt både i propositionen och i utskottet.

Till Svante Lundkvist vill jag bara säga att jag i mitt inledningsanförande talade om att de här städerna hade begärt att man skulle gå in och lösa problemen. Av det skälet tillsattes också den här utredningen. Jag menar att det väsentliga är inte om man får ett statligt eller kommunalt huvudmannaskap, utan det väsentliga är att man är överens om att det är staten som har det övergripande ansvaret, och att man gemensamt sätter sig ner och förhandlar om hur man skall lösa problemet på bästa sätt, så att man får denna verksamhet att gå ihop. Det kan man göra genom att ta en riktig

avvägning mellan de kostnader man skall ta ut av djurägarna och de kostnader man menar med att samhället skall stå för, för att man måste ha en beredskap. Det är viktigt att ha beredskap för att vi inte skall få in denna smitta.

Jag är naturligtvis tillfreds med att jordbruksministern har förklarat att man är beredd ta upp dessa förhandlingar. Det är bara på en punkt som jag har en avvikande mening. Jag menar att om man chockhöjer en summa till det dubbla medför det risker, och jag är inte ensam om att ha den uppfattningen. Det har man sagt i de flesta remissinstanser som har uttalat sig om karantänsutredningen. Man hade samma bedömning – att det fanns risker för mer omfattande smuggling om dessa avgifter skulle chockhöjas.

Jordbruksministern ANDERS DAHLGREN:

Fru talman! Får jag först säga till Svante Lundkvist att det inte är någon satsning på skördeskadestyddet, som han uttryckte sig, utan dessa 30 milj. kr. är överenskomna i ett avtal sedan länge. Det vore oriktigt att gå ifrån det avtalet och ta dessa pengar till någonting helt annat, därför att de totala pengarna i skördeskadefonden är egentligen otillräckliga. De uppgår inte till mer än omkring 300 milj. kr. Skulle vi få en stor skördeskada i hela landet – vilket vi har varit förskonade från under flera år – räcker inte ens de 300 milj. kr. som vi har. Därför vore det oriktigt att ta pengar från enskilda och lägga över dem till kommunal förvaltning. Jag har i det läget valt att låta avtalet gälla, och eftersläpningen får ske till kommunerna. De kan bära den bättre än den enskilde om det skulle behövas.

När det gäller miljövarldsforskningen vill jag säga till Grethe Lundblad att man skall komma ihåg att anslaget för nästa budgetår har räknats upp med 9 %. Man skall komma ihåg att betydande statliga anslag utgår till miljövarldsforskning även på andra vägar än genom detta anslag. Tidigare beräkningar har visat att endast omkring en tredjedel av de medel som totalt satsats på miljövarldsforskning har utgått från detta anslag. Det är också viktigt att komma ihåg att riksdagen vid behandlingen av innevarande års budget höjde anslaget med 4,6 milj. kr., att ytterligare 2 milj. kr. i anslag samma budgetår beviljades för forskning rörande hälso- och miljöeffekter av förbränning av fossila energikällor. Därmed har jag också svarat John Andersson.

Jag vill sedan bara ställa en fråga med anledning av debatten om djurkarantänsverksamheten. Det gäller omsorgen om att kunna hålla så låga taxor som möjligt – det är ju det omsorgen går ut på, sägs det – inför risken att man annars smugglar. Men är det då verkligen reservanternas mening att detta är en av de allra viktigaste uppgifterna för riksdagen, med den samhällsekonomi vi har och i det ekonomiska läge landet befinner sig i? Det skulle just nu vara att ytterligare subventionera karantänsverksamheten, som inte är annat än en import av hundar från andra länder till vårt eget land, som är överfullt av hundar. De som anser att det är mycket viktigt att importera dyra hundar skall också ta kostnaden som följer av de bestämmelser som staten ställer upp genom lantbruksstyrelsen för att hundarna skall

Nr 110

Onsdagen den
26 mars 1980

Anslag inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde

*Anslag inom jord-
bruksdepartemen-
tets verksamhets-
område*

få komma in i landet. Jag är helt övertygad om att detta lands skattebetalare anser att det finns mycket mer angelägna områden som staten kan subventionera än en hundimport och djurkarantänsverksamhet.

SVANTE LUNDKVIST (s) replik:

Fru talman! Till det sista vill jag säga att nu försöker jordbruksministern trollo bort det problem som det egentligen är fråga om att ta ställning till. Vi kan väl ändå vara överens om att vi måste ha djurkarantäner för att bl. a. skydda oss mot risken för rabiessmitta, något som vi dess bättre har kunnat hålla oss fria ifrån i det här landet. Sedan får det bli en avvägningsfråga hur stora dessa avgifter skall vara, och jag delar jordbruksministerns uppfattning att människor naturligtvis skall betala avgifter för att ha sina djur på en sådan här karantän.

Men det finns ingenting som säger att de här bekymren skall drabba två kommuner, utan självfallet är det riktigare, som utredningen föreslog, att ansvaret för denna verksamhet – den gäller ju inte bara vad som händer i Göteborg och Helsingborg utan i hela vårt land – skall ligga på staten. Det var enligt min uppfattning en mycket rimlig begäran när dessa båda kommuner önskade få denna utredning till stånd för att man därigenom skulle komma fram till en annan ordning än den hittillsvarande. Utredningen resulterade också i förslaget om det statliga huvudmannaskapet.

Jag måste säga att jag är en aning konfunderad över den inställning som Erik Börjesson anmälde. Här har Göteborgs kommun och hans egen kommun, Helsingborg, begärt att få en utredning till stånd för att man om möjligt skulle komma fram till ett förslag om statligt huvudmannaskap. Men när den utredningen är genomförd och man har konstaterat att det var ett rimligt krav från Helsingborgs kommuns sida, då är det inte längre så angeläget för i varje fall Erik Börjesson att kommunens krav, som hade föranlett utredningen och som lett till det här resultatet, fullföljs i form av ett beslut här i riksdagen. Det är en mycket märklig slutsats som Erik Börjesson drar av det ursprungliga ägerandet från Helsingborgs kommuns sida. Men det finns andra här i kammaren som kanske kan belysa den här saken ytterligare.

När det sedan gäller skördeskadeskyddet är det fullt möjligt, herr jordbruksminister, att i ett både för jordbruket och för statskassan betränt läge konstatera att vi – tvärt emot vad jordbruksministern påstår – har tillräckliga fonder för att möta de skördeskador som vi kan riskera att få uppleva. Det har utredningen kring skördeskadeskyddet visat. I ett betränt budgetläge under ett år som detta kan man använda dessa medel både inom jordbruket och i statskassan till andra och mer för stunden angelägna ändamål.

Jordbruksministern ANDERS DAHLGREN:

Fru talman! Jag står fast vid min uppfattning när det gäller skördeskade-
fonden. 300 milj. kr. är icke tillräckligt, om vi skulle få stora skördeska-
dor.

Låt mig säga, Svante Lundkvist, att vi är helt överens om att vi måste ha en karantänsverksamhet, men vi är inte överens om hur den skall bedrivas. Jag menar, som det sägs i propositionen, att detta är en lämplig verksamhet för privat drift. Vi ger statliga lånegarantier för att uppföra karantäner i sådan regi. Vi är fullt beredda och har öppnat ett förhandlingsutrymme för Helsingborg, därför att man där har en stor och viktig importhamn.

Man skall komma ihåg att utredningen också föreslog att man skulle bygga en ny statlig karantän i Stockholm. Det är mot den bakgrunden jag ställer frågan till Svante Lundkvist och reservanterna: Anser ni att det i nuvarande ekonomiska läge är en mycket stor och viktig uppgift för riksdagen att subventionera den här formen av verksamhet? Vad Svante Lundkvist och reservanterna är ute efter är omsorg och omtanke om dem som importerar hundar. Det kanske kostar mellan 4 000 och 6 000 kr. att hålla dessa hundar i karantän. Jag anser inte att den verksamheten skall subventioneras. Jag anser inte att vi skall prioritera fördelningen av de ekonomiska resurserna på det viset. Svante Lundkvist måste förklara vad han menar, när han hävdar att han står fast vid reservationen, som betyder att man subventionerar denna form av verksamhet. Jag står fortfarande fast vid att de som har råd att importera dessa hundar också har råd att betala karantänsverksamheten.

Förste vice talmannen anmälde att Svante Lundkvist anhållit att till protokollet få antecknat att han inte ägde rätt till ytterligare replik.

HANS PETTERSSON i Helsingborg (s):

Fru talman! Det har börjat bli litet rörigt i den här debatten. Dels är det ett stort ämne, dels är det många som är inblandade. Jag skall försöka undvika att upprepa för mycket av vad som har sagts.

Jag har en motion där det föreslås att staten övertar huvudmannskapet för karantänsverksamheten. Motionen grundar sig helt på utredningsresultaten. Man har nu haft en utredning som arbetat mycket noga och gått igenom problemen på ett mycket klarläggande sätt och därefter lagt fram ett förslag. Men när man får budgetpropositionen ser man att regeringen gått tvärtemot utredningsförslaget. Jag tycker att detta är egendomligt. Även andra har sett på de här problemen. Veterinärrådet Bengt Nordblom t. ex. har i en arbetsgrupp studerat just risken för rabies och annan djursmitta, och han påstår att smugglingen innebär den största risken för att vi skall få in rabies, vilket också berörs i utredningen.

Nu står det i propositionen att risken för smuggling är minimal. Jag kan nämna att erfarenheten av mitt samarbete med tullen i Helsingborg – i Helsingborg smugglas det mycket smådjur – visar att allt fler smugglare ertappas. Man vet ju egentligen inte hur många som kommer igenom med sina djur. Vi vet emellertid att tendensen att smuggla djur ökar. Det beror naturligtvis delvis på kostnaderna att hålla djur i karantän, men en annan anledning är att det under vissa perioder är långa köer, så att man får vänta ett par månader för att få in sina djur i karantän. Rör det sig då om familjer som tänker flytta till landet och är tvungna att härbärgera djuren utanför

landets gränser under en viss tid, blir det ju komplikationer för familjerna i fråga. Detta kan också vara en anledning till att vederbörande försöker smugla.

Jag förstår att man måste spara på alla möjliga områden i den prekära ekonomiska situation som vi befinner oss i. Men att spara på detta sätt är nog – för att använda det gamla uttrycket – att låta snålheten bedra visheten. Det rör sig ändå inte om så mycket pengar.

På riksdagens bord ligger nu en proposition, nr 61, om epizootilagen. Där föreslås långtgående åtgärder för bekämpning av farliga djursjukdomar. Det är bra. Jag tycker att vi har all anledning att hålla god beredskap på detta område. Här instämmer jag till fullo i förslagen. Men läser man propositionen finner man att risktagandet, beredskapen och åtgärderna om något inträffar kommer att kosta oerhört mycket pengar, om olyckan drabbar oss. Därför menar jag att det är felaktigt att behandla karantänsverksamheten så nonchalant som om det inte skulle spela någon roll vem som har hand om denna karantänsverksamhet. Man menar att den lika gärna kan ligga i privata händer. Men jag frågar mig hur man skall kunna kontrollera karantänsverksamheten, om den ligger i privata händer. Det måste ju finnas ett samhälleligt kontrollorgan dels för att kontrollera hur lång tid djuren skall vara i karantän, dels också för att de krav skall uppfyllas som man kan ställa på en karantänsstation – separation av djur o. d. Det måste till en mycket omfattande kontrollapparat.

Jag har fått ett brev från Göteborg, där man i kommunstyrelsen har hemställt att kommunfullmäktige skall besluta att lägga ned karantänsstationen i Göteborg. Man väntar nu bara på att kommunfullmäktige skall behandla frågan. Om vi inte fattar ett annat beslut än det utskottet föreslår i dag, kommer Göteborg med all säkerhet att lägga ned sin karantänsstation den 1 augusti i år. I brevet har man också nämnt alla problem som sammanhänger med detta. Det kommer in mycket djur över Göteborg, och de måste skickas till annat ställe.

Nu har man i Göteborg varit vänlig nog att skicka ett brev till Helsingborg, där man talar om att man i fortsättningen kommer att reservera platser i Helsingborg för de djur som kommer via Göteborg. På det sättet skulle man alltså överlasta problemen på Helsingborg. Jag tycker det är fel att Helsingborgs invånare skall ta kostnaderna för denna verksamhet, som är statlig.

Erik Börjesson har en motion, och han har varit uppe och talat för den här. Jag tycker det är litet egendomligt att han så här lättvindigt avstår från att fullfölja sitt motionskrav och tror att Helsingborgs kommun genom att förhandla om dessa saker kan få kostnadstäckning. Han säger att han är tillfreds med det besked han har fått av Anders Dahlgren. Det är inte jag.

Vi har haft en delegation uppe hos Anders Dahlgren för inte så länge sedan. Anders Dahlgren vet vad man då skisserade, och det var inte på långt när så mycket som behövs för att täcka de kostnader Helsingborg har.

Jag ser att det blinkar här. Jag skulle vilja säga ett par ord om

karantänsstationen i Helsingborg, men jag får väl komma tillbaka om det blir möjligheter till det.

Nr 110

Onsdagen den
26 mars 1980

Anslag inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde

Jordbruksministern ANDERS DAHLGREN:

Fru talman! Tillåt mig att protestera litet mot det senaste inlägget. Det diskuterades inga pengar i kronor och ören när delegationen från Helsingborg var hos mig. Vad jag bekräftade vid den sammankomsten var att det öppnats en förhandlingsmöjlighet i och med det som stod i propositionen. Det är sanningen.

Låt mig sedan bara konstatera att vi har olika uppfattningar om hur karantänsverksamhet skall bedrivas. Det finns redan karantänsverksamhet som bedrivs i privat regi, av privatpersoner. Det konstaterade också utredaren. Och det är allmänt vitsordat att den karantänen är mycket välskött. Vi har ett antal personer – intresserade och lämpliga – som är villiga att öppna nya karantäner. Jag bedömer det så att om det här förslaget går igenom kommer antalet platser att öka i stället för att minska. Vad som kan hända i Göteborg är kanske vad som förut har hänt i Malmö och Stockholm. Men jag bedömer inte det som en katastrof, eftersom vi har öppnat den här möjligheten, och vet att det kommer att startas ny karantänsverksamhet.

Skulle man dra ut logiken i det senaste anförandet när det gäller smuggling, borde det rimligen vara så att karantänsverksamheten skall vara fri om man vill undvika riskerna för smuggling. Då skall staten betala karantänsverksamheten. Skattebetalarna skall solidariskt stå upp och betala karantän för varje hund som importeras till det här landet. Jag tycker att det är fel. Jag tycker att de som importerar hundarna skall stå för kostnaderna själva. Jag är dessutom övertygad om att verksamheten i privat regi blir billigare än när staten skall bedriva den. Det är utgångspunkten för mitt förslag.

ERIK BÖRJESSON (fp) replik:

Fru talman! Får jag till Hans Pettersson i Helsingborg säga att jag inte sprungit ifrån min motion. Jag har argumenterat kring de här problemen. Jag har i motionen föreslagit att riksdagen som sin mening skall ge regeringen till känna att frågan om karantänsverksamhetens finansiering bör lösas. Jag har inte krävt att man skulle förstatliga verksamheten.

Med utgångspunkt i vad som sagts i propositionen och vid utskottsbehandlingen av frågan finns det utrymme för att föra seriösa diskussioner kring dessa frågor. Min uppfattning är också att dessa kostnader inte skall drabba skattebetalarna i Helsingborg. Finansieringsfrågan skall lösas på annat sätt.

HANS PETTERSSON i Helsingborg (s) replik:

Fru talman! Jordbruksministern säger att en privat hantering blir billigare – jag vet inte vad han har för siffror att röra sig med, och jag vet inte heller vad han grundar det påståendet på.

Men i sitt tidigare inlägg sade jordbruksministern att karantänsstationen i Helsingborg var i mycket gott skick. Det är fel. Vi kör karantänen på dispens.

Onsdagen den
26 mars 1980

*Anslag inom jord-
bruksdepartemen-
tets verksamhets-
område*

Vi har fått föreläggande från yrkesinspektionen att vi skall reparera anläggningen. Gör vi inte det, kommer inspektionen att stänga den för oss. Det kanske löser Helsingborgs problem, men vi har ju då ändå kvar problemen i landet i övrigt.

Vi har i Helsingborg erfarenheter av smuglingen. Det visar sig nämligen att ju mer man ökar avgifterna på karantänsstationen, desto mer smugglas det. Det är väl självklart att så blir fallet. Men vi har i kommunen tagit förlusterna av försiktighetsskäl, eftersom vi inte vill att smuglingen skall öka.

Sedan håller jag med jordbruksministern när han säger att skattebetalarna inte skall stå för kostnaderna för import av hundar. Vill jordbruksministern komma med ett förslag som innebär att hundimportörerna skall betala varenda krona det kostar att ta in en hund, så skall jag ställa upp för det förslaget. Men då vill jag att jordbruksministern också tar ansvaret för vad som händer – det skall inte Helsingborgs kommun göra. Kom med en proposition som innebär att staten övertar karantänsstationerna och att det blir full kostnadstäckning för import av husdjur! Jag försäkrar att vi kommer att ställa upp på det förslaget. Men då skall staten också ta ansvaret – det är inte vi som skall göra det.

Till Erik Börjesson vill jag bara säga att man i Helsingborg kommer att bli besviken över hans tillfredsställelse här.

Jag yrkar bifall till reservationen på denna punkt.

Jordbruksministern ANDERS DAHLGREN:

Fru talman! Hans Pettersson i Helsingborg sade till sist: Lägg fram en proposition och se till att den som importerar hunden får betala kostnaderna – dessa kostnader skall samhället inte betala. Det är ju vad jag har hävdat hela tiden. Men det här resonemanget går ju inte ihop med det resonemang som reservanterna tidigare fört. Då har man hävdat att avgifterna var så stora att det förelåg risk för smuggling. Nu står Hans Pettersson och säger att han skulle ställa upp på ett förslag som gör att avgifterna blir höga. Det tycker jag är bra, men hävda då inte samtidigt att risken för smuggling ökar. Jag gissar att reservanterna under debattens gång blivit på det klara med att den här reservationen kanske inte var alldeles riktig ur skattebetalarnas synpunkt.

Uppgifterna om att det blir billigare om denna verksamhet bedrivs i privat regi grundar sig på jämförelser. Den här verksamheten lämpar sig dessutom utmärkt för familjeföretag.

Sedan vitsordar jag att det finns brister på karantänsstationen i Helsingborg som bör åtgärdas. Vissa saker har man dispens för. Om man bestämmer sig för att karantänen skall finnas kvar – och jag har öppnat möjlighet för förhandlingar – måste dessa brister naturligtvis avhjälpas, så att dispenserna kan upphöra; de skall inte behövas i fortsättningen. Hur det skall lösas får det bli en gemensam överläggning om.

HANS PETTERSSON i Helsingborg (s) replik:

Fru talman! Jag tycker jordbruksministern gör det litet väl lätt för sig när han säger att full kostnadstäckning skall tas ut men att staten inte vill ta på sig ansvaret för hur detta skall åstadkommas, utan det skall de göra som är huvudmän för karantänsstationen, i detta fall Helsingborg och fram till den 1 augusti Göteborg.

Vill man följa den linjen – som jag personligen tycker är riktig – måste staten överta ansvaret för vad som kommer att hända, om det visar sig att djursmugglingen ökar. Och jag tycker allting pekar på att det kommer att bli så. Vi har i Helsingborg erfarenhet av detta: vi har noga följt utvecklingen.

Det har flera gånger talats om de förhandlingar som skall komma till stånd. Det hade då varit bra om man hade kunnat få en liten vink om hur det skulle ställa sig ekonomiskt för Helsingborgs kommun om det kan tänkas att staten övertar kostnaderna för karantänsverksamheten även om Helsingborgs kommun är huvudman. Hade vi kunnat få något besked om det, kanske situationen nu hade varit litet bättre. Men enligt de uppgifter jag har fått från den delegation som har besökt Anders Dahlgren har några sådana förmåner inte kunnat utlovas. Jag tror inte heller – eftersom man skrivit på det sätt som man gjort i propositionen – att några pengar kommer att ges till den verksamheten.

Jordbruksministern ANDERS DAHLGREN:

Fru talman! Nej, det skulle väl vara en dålig förhandlingsposition om man, innan förhandlingarna börjat, skulle tala om vad de skulle resultera i – då är det ju inte längre en förhandling, utan då har riksdagen sagt att så här mycket skall man ge.

Jag tycker nog att Hans Pettersson får lov att bestämma sig här, inte minst efter det senaste inlägget: Är det så att vi skall ta ut full kostnadstäckning för de djur som skall vara i karantän, eller skall skattebetalarna subventionera de kostnaderna? Jag fick ingen klarhet i den frågan. Jag tycker att Hans Pettersson går från den ena ståndpunkten till den andra, mot bakgrunden av att han samtidigt talar om risken för att smugglingen skulle kunna öka vid den högre kostnaden.

Förste vice talmannen anmälde att Hans Pettersson i Helsingborg anhållit att till protokollet få antecknat att han inte ägde rätt till ytterligare replik.

BERTIL JONASSON (c):

Fru talman! Jag har begärt ordet för att ta upp de frågeställningar som reservationen 4 till utskottsbetänkandet innehåller och som Gunnar Olsson här tidigare har tagit upp.

Gunnar Olsson frågade om jag ändå inte var tvungen att rösta för de socialdemokratiska förslagen, ifall jag ville se till att sysselsättningen i Värmland blev gynnad. Nej, Gunnar Olsson, så enkelt kan man inte

Onsdagen den
26 mars 1980

*Anslag inom jord-
bruksdepartemen-
tets verksamhets-
område*

resonera. Det är inte så att socialdemokraterna har monopol på goda förslag. Det kan finnas många fler och många bättre, även om de inte ligger på riksdagens bord f. n.

Det socialdemokratiska förslaget om särskilda skogsvårdsåtgärder i Värmland kan naturligtvis synas lockande. Sysselsättningssituationen i Värmland är besvärande – det är vi överens om – och det behövs sysselsättningstillfällen där. Att vi dessutom behöver stimulans till en bättre skogsvård är helt klart. Men det behovet har varit aktuellt länge. Mot den bakgrunden har jag svårt att förstå socialdemokraternas nyvaknade intresse i det här fallet.

Från centerns sida har vid flera tillfällen ställts förslag som för länge sedan skulle ha kunnat ge Värmland sysselsättning på det här området, men de förslagen har ni socialdemokrater gått emot.

En fråga som man inte kan bortse från när man diskuterar det socialdemokratiska förslaget är: Vem skall betala de här kostnaderna? Enligt det förslag som föreligger är det tänkt att de skall tas ut på skogsvårdsavgifterna. De enskilda skogsägarna är oftast självverksamma och tar ut litet röjning i skogen i taget. På så vis får de kanske inte så mycket med av bidrag.

Den skogsvårdsavgift som hittills har tagits ut på skattsedlarna har varit 0,9 %. Den höjdes i fjol till 3 %, men den nya avgiften har ännu inte kommit in på skattsedlarna. Det socialdemokratiska förslaget innebär att skogsvårdsavgiften skulle höjas från den 1 januari 1981 från 3 till 8 % av skogsbruksvärdet.

Ingen kan väl bortse från att taxeringsvärdena kommer att stiga rätt väsentligt vid den nya fastighetstaxeringen. Det kommer att innebära en kolossal förändring – det kan bli fråga om en tjugodubbling av skogsvårdsavgifterna i förhållande till vad som hittills har tagits ut. Den som tidigare har haft en skogsvårdsavgift på 100 kr. skulle få betala 2 000 kr., den som har haft 300 kr. i skogsvårdsavgift skulle få en avgift på 6 000 kr., om det socialdemokratiska förslaget hade vunnit gehör. Det måste anses vara orimligt, och det är en av orsakerna till att jag inte kan rösta på det socialdemokratiska förslaget.

Den andra orsaken är att det klenvirkesstöd som vi från centerns sida har föreslagit ger bättre stimulans till skogsvård och fler sysselsättningstillfällen än det socialdemokratiska förslaget. Skogsstyrelsen och skogsvårdsstyrelserna har också drivit den linjen. Vi har emellertid inte fått igenom våra förslag om klenvirkesstödet – de andra partierna har gått emot det. När nu de alternativa energikällorna har börjat intressera även andra partier på grund av energidiskussionen inför folkomröstningen, borde det vara självklart att frågan om klenvirkesstödet på nytt tas upp. Det stimulerar till ett tillvaratagande av detta virke, och det är vad vi arbetar för och kommer att arbeta för från centerns sida. Det stödet skulle dessutom vara bestående, och det är mycket mer värt för sysselsättningen och skogsvården i Värmland än ett tillfälligt stöd av socialdemokratisk modell.

Enligt det förslag som finns om klenvirkesstödet skulle man få ut 30 kr.

kubikmetern för det röjningsvirke som man tog till vara. Om exempelvis 50 kubikmeter behöver plockas bort skulle man då få 1 500 kr. per hektar. Eftersom det förslaget är mycket bättre, kan vi inte rösta på den socialdemokratiska reservationen – det förstår Gunnar Olsson mycket väl om han bara vill. Vi vill ha ett varaktigt stöd som de självverksamma bättre kan utnyttja och inte ett bidrag av den typ som socialdemokraterna föreslår, som bara räcker i två år och som skogsägarna genom kraftigt höjda skogsvårdsavgifter själva får betala. Klenvirkesstödet kan dessutom ge många anställda sysselsättning och bli en positiv faktor för energiproduktionen. Därmed skulle vi också kunna minska vårt oljeberoende.

Jag ansluter mig till de yrkanden som har ställts av Einar Larsson.

GUNNAR OLSSON (s) replik:

Fru talman! Den ursprungliga talarlistan ynglar av sig. Senast hörde vi nu Bertil Jonasson, och jag blir tydligen tvingad att använda min korta repliktid till att kommentera vad centerns ledande man i Värmland nyss sade. Men först några ord om detta med avgiftsfinansieringen.

Under de år då jag har deltagit i debatter om skogsbruket har jag alltid förvånat mig över att det just i fråga om förslagen från löntagarsidan skall vara så svårt att få den samlade borgerligheten med på en avgiftsfinansiering. Varför skall inte samma synsätt kunna tillämpas på förslag från vårt håll som på borgerligt framlagda förslag? Här har kommit förslag om tillfälliga stimulansåtgärder, typ gallringsstöd. Inte fanns det den gången några andra finansieringsvägar än en höjd skogsvårdsavgift.

Bertil Jonasson har, tycker jag, ur sin egen synpunkt på ett rätt olyckligt sätt gett sig in i den här debatten i kväll om skogspolitiken. Tror verkligen Bertil Jonasson att värmlänningarna, trots allt som sägs om oss, inte genomskådar det svek som centerns ledande man i länet här i kväll gjort sig skyldig till? Pressad har Bertil Jonasson, som jag sade i mitt första anförande, vid två tillfällen förklarat att han tänker rösta för alla förslag i riksdagen som gagnar Värmland. Genom bandkontroll hos Värmlands lokalradio har jag skaffat mig bevis för att Bertil Jonasson gjort de utfästelser som jag här återger.

I detta speciella fall – och det har Bertil Jonasson totalt missuppfattat – är det inte fråga om nya pengar, utan här har representanter i jordbruksutskottets s-grupp av solidaritetsskäl ställt upp på att i fråga om de samlade medlen för intensifierad skogsvård i stödområdet låta hela Värmland få vara med och dela på kakan under två budgetår. Det vill inte Bertil Jonasson stödja, och därmed har han också dokumenterat ett dubbelspel som torde sakna motstycke när det gäller en av riksdagens mest decentralistiska ledamöter. Skall Bertil Jonasson någon gång göra allvar av de löften som han vitt och brett strör omkring sig i sin egen valkrets, så bör han vid ett sådant här tillfälle stå för de löften han har gett.

Nr 110

Onsdagen den
26 mars 1980

Anslag inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde

Onsdagen den
26 mars 1980

*Anslag inom jord-
bruksdepartemen-
tets verksamhets-
område*

BERTIL JONASSON (c) replik:

Fru talman! Jodå, Gunnar Olsson, jag är beredd att stå för de löften som jag har gett, de löften som innebär att Värmland kan få sysselsättning. Det skall man arbeta för. Men det är väl ändå så, Gunnar Olsson, att jag aldrig någonsin har sagt att detta absolut skulle vara socialdemokratiska förslag. Det finns ju förslag som är bättre. Kan inte Gunnar Olsson se något mer än sina förslag?

Gunnar Olsson tog här också upp avgiftsfinansieringen, och han sade att det är märkligt att man inte vill vara med om en avgiftsfinansiering. Men Gunnar Olsson vet mycket väl, så pass skogsman som han ändå är, att ser man på kostnaderna för virkesproduktion från frö och planta till det färdiga trädet, så finner man att skogshanteringen ger väldigt liten procentuell avkastning. Då bör det finnas en stimulans, som gör att man kan utnyttja produktionen av virke till mycket högre procentandel än som är möjlig om man bara låter skogen växa hur som helst. Det behövs alltså en stimulans för att vi skall få råvara och annat.

Om ni nu inte får in pengar genom de ökade skogsvårdsavgifterna, så måste väl ändå staten stå för kostnaderna. Var skall de tas annars, Gunnar Olsson? Vi har ju för vår del tänkt oss att vi skulle finansiera klenvirkesstödet på samma sätt, och jag tycker att detta är mycket bättre. Därför har jag valt den här vägen. Gunnar Olsson skall inte då säga att jag är pressad. Han skall ha klart för sig att det är en bra väg. Det kan finnas bättre förslag än de som kommer från socialdemokraterna, även om de ibland kan vara bra.

GUNNAR OLSSON (s) replik:

Fru talman! Bertil Jonasson har nu fått sagt vad han så gärna ville säga: Kommer det förslag från löntagarsidan som rör det svenska skogsbruket, där över 300 000 svenskar är involverade på ett eller annat sätt, då är inte det förslag som en centerpartist kan ställa upp på. Det bör alltså helst vara förslag som kommer från det egna partiet.

Centerns företrädare förnekar sig aldrig. I mötesverksamheten i den egna valkretsen talar man, som jag sade, vitt och brett om behovet av regionala satsningar. Här har vi kommit med ett konkret förslag, så enkelt och så rakt ställt, som går ut på att inte bara en av Värmlands 16 kommuner skall få del av det här stödet utan även de övriga 15. Men så går det som det tycks gå här i dag: Bertil Jonasson sviker sina löften som han gett i Värmland. Han kommer att rösta emot detta förslag. Jag tror att han därmed gör sig skyldig till en stor tabbe.

Om man skall tolka hans egna ord skulle det här förslaget, om det hade väckts från annat håll än från löntagarsidan, ha varit acceptabelt. Men Bertil Jonasson kan inte ställa upp på förslaget därför att det är ett socialdemokratiskt förslag.

BERTIL JONASSON (c) replik:

Fru talman! Det är inte, Gunnar Olsson, fråga om att jag röstar emot ett förslag därför att det är ett löntagarförslag. Det är enfaldigt att resonera på

det sättet. Det förstår allihop.

Jag har motiverat varför jag inte gillar förslaget. Det kostar så mycket pengar för de enskilda skogsägarna, som skulle få betala en avgift på 8 % framöver och sedan kanske – om vi nu tar Värmland – i två år få en fördel.

Givetvis kan man säga att detta är en tillfällig hjälp för Värmland – det är riktigt. Men ett klenvirkesstöd av bestående art har vi tidigare kämpat för här, Gunnar Olsson, och väckt förslag om. Att det förhåller sig så bör inte på något sätt vara främmande för Gunnar Olsson. Och när vi anser att de förslagen är bättre och ger mer av stimulanser till bättre skogsvård och för sysselsättningen, då är det väl naturligt att vi håller på de förslagen. Och det är ingen ny företeelse.

LENNART BRUNANDER (c):

Fru talman! Svante Lundkvist tog i sitt inledningsanförande upp det minskade anslaget till kommunala reningsverk och sade också att den ekonomiska situation som den nuvarande regeringen försatt oss i har gjort att man måste pruta på en rad punkter. Men det är väl ändå likadant med de ekonomiska svårigheterna som det är med de där utredningarna på jordbrukets område som Svante Lundkvist talade om, att det hela har sina rötter i vad den socialdemokratiska regeringen gjorde.

När det gäller de kommunala reningsverken är det ju på det sättet att i en situation där man måste pruta på vissa saker och fundera över var man skall satsa de pengar man har, får man minska ner på anslagen där det finns möjligheter till detta. Vi har under en följd av år byggt ut reningsanläggningarna i kommunerna mycket bra. Det har satsats över 1,7 miljarder från statens sida på detta till dags dato, och de flesta kommuner har faktiskt byggt ut sina anläggningar.

Det är inte entydigt så att vattenvården prioriteras i dag därför att det skulle vara det väsentligaste. Folk på länens naturvårdsenheter, som sysslar med detta, säger att det är glädjande att man börjar diskutera sådant som faktiskt utgör en större fara för vår miljö än vad vattenföroreningarna gör. På det senare området har redan mycket gjorts. Anslagen till andra delar av miljöavsnittet i den här propositionen har kunnat öka tack vare det.

Svante Lundkvist sade också att vi, genom att vi har en centerpartistisk statsminister, ökar anslagen till jordbruksdelen och minskar dem till miljövården. Men det är en felaktig beskrivning av verkligheten, vilket också framgår av budgetpropositionen vad gäller jordbruksdepartementet. Miljösidan har fått en ökad andel och jordbrukssidan en minskad andel av anslagen.

Jag tror att vi får möjlighet att återkomma till den här frågan. Om mer pengar hade stått till förfogande, skulle vi gärna ha satsat dem på en fortsatt utbyggnad av kommunernas reningsanläggningar. Men det har alltså inte varit möjligt. Det har också varit nödvändigt med denna prutning.

I sitt inlägg sade Grethe Lundblad att hot mot människans livsmiljö är en uppfordran till varje socialdemokrat att göra någonting. Ja, vi har ju under

Onsdagen den
26 mars 1980

*Anslag inom jord-
bruksdepartemen-
tets verksamhets-
område*

flera månader fört en diskussion som i allra högsta grad har handlat om människans livsmiljö. Jag har tyvärr inte uppfattat det så att socialdemokraterna i någon större utsträckning har agerat på det sätt som Grethe Lundblad tydligen vill att de skall göra.

SVANTE LUNDKVIST (s) replik:

Fru talman! Helt kort några ord till Lennart Brunander. Det är en eftersläpning på fyra år vad gäller kommunernas möjligheter att få ut de statsbidrag som de är berättigade till för den här typen av anläggningar. Det torde säga allt om läget på den punkten. Naturvårdsverket har begärt betydligt större höjningar av bidraget än vad vi för vårt vidkommande har vågat medverka till. Men jordbruksministern har prutat på de tidigare anslagen, och det tycker vi inte är ansvarigt mot kommunerna och ur miljövärdssynpunkt.

LENNART BRUNANDER (c) replik:

Fru talman! Jag konstaterar att den ökning som socialdemokraterna har föreslagit på intet sätt förändrar bilden. Man kommer inte till rätta med eftersläpningen med hjälp av det antalet miljoner i ökat anslag.

SVANTE LUNDKVIST (s) replik:

Fru talman! Det var ett utomordentligt intressant sätt att argumentera. Lennart Brunander menar tydligen att den av oss föreslagna anslagshöjningen med 30 milj. kr. inte bidrar till att hjälpa upp situationen på detta område. Men 30 milj. kr. betyder åtskilligt i detta sammanhang för att kompensera eftersläpningen i statsbidragsgivningen.

INGEMAR HAILLENIUS (c):

Fru talman! Det skördeeskadeskydd som vi nu har för det svenska jordbruket är utformat som ett katastrofskydd med relativt hög självrisk. Syftet med skördeeskadeskyddet är att ge de enskilda jordbrukarna ett skäligen ekonomiskt skydd för förluster på grund av skördeeskada. Skördeeskadeskyddet finansieras gemensamt av staten och jordbruket.

Skördeeskadeersättningarna betalas ur skördeeskadefonden, där staten bidrar med 30 miljoner och jordbruket med ca 17 miljoner per år. Förslaget för nästa budgetår omfattar ett oförändrat anslag om 30 milj. kr. Socialdemokraterna återkommer även i år med sitt förslag att ytterligare budgetmedel inte skall anvisas till fonden.

Det sammanlagda skördevärdet har ökat, men statens anslag har varit oförändrat sedan 1969. I verkligheten har alltså skördeeskadefondens storlek i förhållande till det sammanlagda skördevärdet minskat och motsvarar inte mer än 3-4 % av detta värde. Ur försäkringsmässig synpunkt kan man alltså inte hävda att fonden är för stor.

Jag anser det inte vara förenligt med skördeeskadeskyddets försäkringsmässiga karaktär att låta finansieringen variera med hänsyn till budgetläge eller tillfälliga förändringar i skördeutfall mellan olika år. Det är här, som

jordbruksministern understrukt. fråga om att hålla ingångna avtal.

Utskottet erinrar också om att skördeskadestyddet har varit föremål för en översyn av en utredning, vars betänkande har remissbehandlats, och om att ärendet f. n. prövas inom regeringskansliet. Proposition torde kunna föreläggas riksdagen under nästa riksmöte. Det är dock ingalunda så, som Svante Lundkvist här i debatten tidigare sagt, att denna utredning har visat att det finns tillräckligt med medel i skördeskadefonden. I verkligheten ställs det i de två förslag som utredningen har lagt fram ökade krav på skördeskadefonden, eftersom det i dessa förslag också ingår en lånedel.

Herr talman! Jag yrkar bifall till jordbruksutskottets hemställan.

Under detta anförande övertog talmannen ledningen av kammarens förhandlingar.

PER ISRAELSSON (vpk):

Herr talman! Jag vill ställa ett yrkande, som jag glömde att framföra i mitt förra anförande. Jag vill under punkt 7 mom. 2 i det betänkande från jordbruksutskottet som vi har diskuterat så länge här i kväll hemställa om bifall till motion 220 yrkandena 6 och 7.

Jag vill vidare instämma i det som Grethe Lundblad för en rätt lång stund sedan sade om vikten av att riksdagen anslår medel för undersökningar om hälso- och miljöfarliga varor, i enlighet med vad vi har yrkat på och även i enlighet med vad som krävs i reservation 8. Jag anser att de synpunkter som Grethe Lundblad framförde är helt riktiga. Jag arbetar själv inom kemisk industri och har gjort det i nästan hela mitt liv, och mot bakgrund av de erfarenheter jag har bedömer jag det som synnerligen viktigt att dessa medel beviljas för den verksamhet som bedrivs i det aktuella avseendet.

HANS WACHTMEISTER (m):

Herr talman! Grethe Lundblad omnämnde – kanske något emot vanorna i det här huset – ett uttalande i jordbruksutskottet av en borgerlig ledamot om den oro han kände inför föroreningarna. Eftersom den borgerliga ledamoten, som Grethe Lundblad refererade fullt korrekt, var jag, vill jag som hastigast sätta in mitt yttrande i det rätta sammanhanget.

Det var vid behandling av en annan fråga än den som vi nu handlägger som jag talade om min oro. Vi har inom jordbruk och skogsbruk så småningom hamnat i ett kemikaliesamhälle utan att vi riktigt märkt hur det gått till. Men vi har varit tvungna därtill för att skaffa mat åt en ständigt växande mänsklighet – och vi måste akta oss för att sätta likhetstecken mellan kemikalier och gift.

Det borde tvärtom redan nu sägas ifrån, att vi inte klarar oss utan kemikalierna. Vad det gäller är väl närmast att på något vis trappa ner användningen så att vi inte ytterligare rubbar balansen i naturen.

Med tiden har betänkliga föroreningsföreteelser inställt sig, och det är försurningen som är den stora boven i dramat – det drama som nu fört oss dithän att på sina håll t. ex. inälvor av älg blivit så fulla av kadmium att de är

Nr 110

Onsdagen den
26 mars 1980

Anslag inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde

Onsdagen den
26 mars 1980

*Anslag inom jord-
bruksdepartemen-
tets verksamhets-
område*

direkt otjänliga till människoföda.

Det är inte försurningen i och för sig som här är så allvarlig utan de indirekta följderna av syranedfallet, som lösgör kadmium och andra tungmetaller, tidigare bundna i jordmänen men efter det sura nedfallet förvandlade så att de kan upptas av betande djur.

När har föreningarna gått därhän att också köttet blir farligt, inte bara hos vilt utan också hos nötkreatur på bete? När har vi hunnit dit, att alla våra sjöar blivit livlösa, en falsk varudeklaration, där solglittret i sommarsolsketnet vittnar om död i stället för om liv? När har försurningen drabbat grundvattnet, så att detta genom urlakning av diverse metallsalter blir oanvändbart?

Vi håller på att bädda för en miljökatastrof av global omfattning. Det är tyvärr inte enbart en svensk angelägenhet, eftersom ungefär 70 % av föroreningsnedfallet kommer från utlandet.

Det är bråttom att få bukt med de här problemen, men de är så ytterligt invecklade, att vi måste gå försiktigt fram. Punktinsatser *kan*, som jag som lekman ser det, medföra att vi snedvrider balansen i naturen än värre. Därför menade jag med mitt uttalande i jordbruksutskottet att vi får låta den utredning som arbetar med de här sakerna avsluta sitt uppdrag först, innan vi vidtar andra åtgärder. Men eftersom det är en annan historia, skall jag inte ge mig in på den saken här – den debatten får vi ta då.

GRETHE LUNDBLAD (s) replik:

Herr talman! Jag kan till mycket stora delar instämma i Hans Wachtmeisters yttrande om de stora risker vi utsätter oss för genom att använda allt mer bekämpningsmedel, gödningsmedel och liknande i jord- och skogsbruket. Jag tror också att vi har Hans Wachtmeister med oss, när vi uttalar vår varning för dessa risker och vill göra insatser mot dem, och jag tycker att det borde leda till att inte heller de borgerliga partierna ville bromsa något av de anslag som naturvårdsverket begär för den grundläggande forskningen kring dessa kemiska ämnen och de risker som de för med sig. Inte heller tycker jag att någon borde vilja minska den ändå relativt smala verksamhet som i dag bedrivs av produktkontrollnämnden.

Vad vår debatt här i dag har gått ut på är att vi måste ge full skjuts åt de krafter inom myndigheter och forskningsinstitutioner som arbetar på att hjälpa oss att lösa dessa problem, vilka – som Hans Wachtmeister helt riktigt säger – kan komma att bli en katastrof för den svenska befolkningen.

HANS PETTERSSON i Helsingborg (s):

Herr talman! Jag ser att jordbruksministern har gått, så jag skall inte bli så långrandig.

I sitt sista inlägg sade jordbruksministern att nu får Hans Pettersson i Helsingborg bestämma sig. Det har jag gjort. Jag har gjort det i min motion. Där föreslår jag att staten skall ha ansvaret för karantänsverksamheten. Jag tar inte upp några förslag i motionen om hur verksamheten skall finansieras, jag säger bara att staten skall ha ansvaret för den.

Anders Dahlgren vill nu förhandla med Helsingborgs kommun om viss ersättning för karantänsstationen. Samtidigt säger han att han vill att full kostnadstäckning skall tas ut för djuren som förvaras där. Det är ju ett dubbelspel på något sätt.

Jag ser att jordbruksministern kommer nu, och då säger jag: Jordbruksministern har två förslag här i kväll. Dels vill han förhandla med Helsingborgs kommun om ersättning för de djur som förvaras i karantän, dels vill han att det skall tas ut full kostnadstäckning. Jag har sagt att jag instämmer i att man skall ha full kostnadstäckning, men då vill jag också att ansvaret skall vila på förslagsställaren. Därför säger jag än en gång: Kom med ett förslag, där kostnaderna för att ha en hund eller en katt i karantän i fyra månader redovisas! Kom med ett sådant förslag, så skall vi ta ställning till det.

Jag har alltså bestämt mig, jordbruksministern. Jag har bestämt mig för att föreslå att vi skall ha ett statligt huvudmannaskap och att staten skall ha ansvaret för att rabies och andra smittsamma djursjukdomar icke sprids i vårt land.

Anslag inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde

BÖRJE STENSSON (fp):

Herr talman! I den tidigare debatten har hänvisats till reformbeslut inom jordbruksdepartementets område de senaste åren. Bl. a. har nämnts den skogspolitiska proposition som dåvarande jordbruksministern i folkpartiregeringen, Eric Enlund, lade fram. Den behandlades av jordbruksutskottet under våren 1979 och av kammaren den 25 maj samma år. Det är en välskrivna och väl avvägd proposition. I propositionen görs en bra avvägning mellan naturvårdens och det ekonomiska skogsbrukets ibland motstående intressen, i det långa loppet kanske skenbart motstående intressen.

Denna proposition antogs av riksdagen utan större förändringar, trots att det till jordbruksutskottets betänkande fanns 21 reservationer. Det är välkommet att i dag kunna inregistrera vissa berömmade ord om denna skogspolitiska proposition. Vad den riktigt går för får visa sig så småningom.

Det är tacknämligt att i budgetpropositionen för 1980/81 kunna utläsa att departementschefen i ett trängt ekonomiskt läge ändå vill följa upp den skogspolitiska propositionen i vad gäller skogsvårdande åtgärder och forskning.

En viktig miljöfråga togs för någon timme sedan upp i debatten då försurningen av sjöar nämndes. I rapporten Kalkning av sjöar och vattendrag nämns att den totala kostnaden för att neutralisera det sura nedfallet i Sverige beräknas till 200–300 milj. kr. per år. Då är ju anslaget på 10 milj. kr. mycket litet.

Jag bor söderut i Östergötlands län, i ett sjörikt område på gränsen till Jönköpings län. I länets markanvändningsplaner kallas detta område för södra sjödistriktet. Jag kan nämna att länsstyrelsen i Jönköpings län i en utredning sagt att det krävs uppemot 12 milj. kr. för att kortsiktigt rädda 31 akut försurningshotade sjöar i detta län. Det räcker alltså inte med att läka i den ända där skadan har uppstått. Det krävs, på detta miljöområde som på så

Nr 110
Onsdagen den
26 mars 1980

*Anslag inom jord-
bruksdepartemen-
tets verksamhets-
område*

många andra, förebyggande åtgärder. Det krävs t. ex. stora satsningar på rökgasrening, och det krävs ett kraftfullt agerande i internationella förhandlingar. Det är en förhoppning som jag vill uttrycka i en debatt som denna att vi för framtiden skall nå verksamma resultat när det gäller rökgasrening och förhandlingar internationellt.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Överläggningen var härmed avslutad.

Punkterna 1-5

Kammaren biföll vad utskottet i dessa punkter hemställt.

Punkt 6

M o m . 1 o c h 2

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

M o m . 3

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motion 220 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Per Israelsson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller jordbruksutskottets hemställan i betänkande 29 punkt 6 mom. 3 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit motion 220 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Per Israelsson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 304
Nej - 18

Punkt 7

M o m . 1

Utskottets hemställan bifölls.

M o m . 2

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motion 220 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Per Israelsson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller jordbruksutskottets hemställan i betänkande 29 punkt 7 mom. 2 röstar ja, den det ej vill röstar nej. Vinner nej har kammaren bifallit motion 220 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del.

Nr 110

Onsdagen den
26 mars 1980

Anslag inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Per Israelsson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 303
Nej – 18

Punkterna 8–12

Kammaren biföll vad utskottet i dessa punkter hemställt.

Punkt 13

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservation 1 av Svante Lundkvist m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Svante Lundkvist begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller jordbruksutskottets hemställan i betänkande 29 punkt 13 röstar ja, den det ej vill röstar nej. Vinner nej har kammaren bifallit reservation 1 av Svante Lundkvist m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Svante Lundkvist begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 162
Nej – 159

Punkterna 14–16

Kammaren biföll vad utskottet i dessa punkter hemställt.

Punkt 17

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motion 697 av Lars Werner m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan John Andersson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Nr 110

Onsdagen den
26 mars 1980

*Anslag inom jord-
bruksdepartemen-
tets verksamhets-
område*

Den som vill att kammaren bifaller jordbruksutskottets hemställan i betänkande 29 punkt 17 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit motion 697 av Lars Werner m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då John Andersson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 302
Nej - 18

Punkt 18

Utskottets hemställan bifölls.

Punkt 19

M o m . 1 o c h 2

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

M o m . 3

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservation 4 av Svante Lundkvist m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Gunnar Olsson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller jordbruksutskottets hemställan i betänkande 29 punkt 19 mom. 3 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservation 4 av Svante Lundkvist m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Gunnar Olsson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 162
Nej - 159

M o m . 4

Utskottets hemställan bifölls.

Punkt 20

M o m . 1 - 3

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

M o m . 4

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservation 5 av Svante Lundkvist m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Gunnar Olsson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller jordbruksutskottets hemställan i betänkande 29 punkt 20 mom. 4 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservation 5 av Svante Lundkvist m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Gunnar Olsson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 162
Nej - 159

Punkterna 21-30

Kammaren biföll vad utskottet i dessa punkter hemställt.

Punkt 31

M o m . 1 , 2 o c h 4

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservation 6 av Svante Lundkvist m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Svante Lundkvist begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller jordbruksutskottets hemställan i betänkande 29 punkt 31 mom. 1, 2 och 4 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservation 6 av Svante Lundkvist m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Svante Lundkvist begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 162
Nej - 159

M o m . 3

Utskottets hemställan bifölls.

Punkterna 32-41

Kammaren biföll vad utskottet i dessa punkter hemställt.

Onsdagen den
26 mars 1980

*Anslag inom jord-
bruksdepartemen-
tets verksamhets-
område*

Punkt 42

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motion 1395 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Per Israelsson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller jordbruksutskottets hemställan i betänkande 29 punkt 42 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit motion 1395 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Per Israelsson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 302

Nej - 18

Punkt 43

Utskottets hemställan bifölls.

Punkt 44

M o m. 1

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservation 7 av Svante Lundkvist m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Grethe Lundblad begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller jordbruksutskottets hemställan i betänkande 29 punkt 44 mom. 1 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservation 7 av Svante Lundkvist m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Grethe Lundblad begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 161

Nej - 160

M o m. 2

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motion 200 av Lars Werner m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med

övervägande ja besvarad. Sedan John Andersson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller jordbruksutskottets hemställan i betänkande 29 punkt 44 mom. 2 röstar ja, den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit motion 200 av Lars Werner m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då John Andersson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 303
Nej - 18

Punkt 45

Utskottets hemställan bifölls.

Punkt 46

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservation 8 av Svante Lundkvist m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Grethe Lundblad begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller jordbruksutskottets hemställan i betänkandet 29 punkt 46 röstar ja, den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservation 8 av Svante Lundkvist m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Grethe Lundblad begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 162
Nej - 159

Punkt 47

Utskottets hemställan bifölls.

Punkt 48

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservation 9 av Svante Lundkvist m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Svante Lundkvist begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Nr 110

Onsdagen den
26 mars 1980

Anslag inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde

Den som vill att kammaren bifaller jordbruksutskottets hemställan i betänkande 29 punkt 48 röstar ja, den det ej vill röstar nej. Vinner nej har kammaren bifallit reservation 9 av Svante Lundkvist m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Svante Lundkvist begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 161

Nej - 159

Punkterna 49-52

Kammaren biföll vad utskottet i dessa punkter hemställt.

§ 2 Skogsbeskattningen

Föredrogs skatteutskottets betänkande 1979/80:31 med anledning av motion om ändring i skogsbeskattningen.

I detta betänkande behandlades motion 1979/80:1104 av Olof Palme m. fl. (s), vari hemställdes att riksdagen ändrade skogsbeskattningen så att avdragsrätten för värdeminskning av skog fr. o. m. den 1 januari 1981 reducerades från 50 till 25 % av intäkterna av rotpostförsäljningar och från 30 till 15 % av intäkterna vid försäljning eller uttag av skogsprodukter (yrkandet 8).

Utskottet hemställde
att riksdagen skulle avslå motion 1979/80:1104 yrkande 8.

Reservation hade avgivits av Erik Wärnberg, Valter Kristenson, Rune Carlstein, Olle Westberg i Hofors, Hagar Normark, Bo Forslund och Anita Johansson (alla s) som ansett att utskottet bort hemställa

att riksdagen med bifall till motion 1979/80:1104 yrkande 8 skulle anta av reservanterna framlagt förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370).

ERIK WÄRNBERG (s):

Herr talman! I skatteutskottets betänkande nr 31 behandlas en motion nr 1104 av Olof Palme m. fl. rörande skogsbeskattningen. Ett bifall till motionen skulle innebära att man något rättade till den orättvisa beskattning som genomfördes förra året av den borgerliga majoriteten. Jag återkommer senare till vari orättvisan består.

Principiellt skall tillväxten av skog inkomstbeskattas. På papperet tror jag

att alla är överens om att detta är en riktig princip. Jag tror också att man kan säga att man före fjolårets regeländring rätt nog fick en beskattning av tillväxten och inget därutöver. Om en avverkning omfattade mera än tillväxten, fick den skattskyldige avdrag för detta kapitaluttag, om en utredning kunde presenteras som styrkte förhållandet. Nackdelen med då gällande regler var att det innebar en del arbete att få fram en rättvisande utredning och att nyinköpta fastigheter kunde totalavverkas på sin skog utan några skatteeffekter. Men otvivelaktigt var metoden rättvis från inkomstbeskattningens synpunkt.

Skogsbeskattningen har varit föremål för mycket utredande under de senaste åren, eftersom beskattningsreglerna knappast gynnade ett rationellt uttag ur skogen. Skogen användes i stället ibland som en sparbössa, men för det mesta som en regulator som kompletterade övriga inkomstförhållanden. Det är möjligt att regeringen efter det långa utredandet kände sig piskad att lägga fram något förslag till lösning, men att man skulle stanna för ett så orättvist och dåligt förslag är ändå överraskande.

På vad sätt är systemet då orättvist? Jo, man konstruerade en schablon som innebar att vid försäljningar av rotposter 50 % av beställningslikviden skulle anses vara ett kapitaluttag, dvs. man förutsatte att man alltid gjorde en avverkning som var 50 % större än tillväxten, oberoende av det verkliga förhållandet.

Om skogsägaren sålde leveransvirke, dvs. själv skötte avverkningen, skulle 30 % av vad det levererade virket inbringade betraktas som ett kapitaluttag och vara skattefritt.

De skogsägare som säljer skog på rot behöver alltså bara betala skatt på hälften av sin inkomst, om försäljningen omfattar uteslutande tillväxt, och det är ju det vanliga förhållandet. De som verkligen stämplar ut dubbelt så mycket som tillväxten får en rätt avvägd skatt, och de få som gör en total avverkning av all sin skog en kort tid efter förvärvet kommer i ett sämre skatteläge än förut.

Än värre kan schablonregeln slå vid försäljning av leveransvirke. Vid avverkning av gammal grov skog kan utfallet bli likartat med det vid rotpostförsäljningarna, men alla försäljningar av klenare dimensioner vid bilväg lämnar så dåligt rotnetto att det 30-procentiga schablonavdraget leder till att man får avdrag för drivningskostnader två gånger eller att egna arbetsinsatser blir obeskattade eller att man får fram förlustavdrag. Jag skulle vilja påstå att med den sammansättning som avverkningarna har, så har den nya schablonregeln inneburit en av de största skatteöverföringar som någonsin skett till en enskild yrkesgrupp.

Även rent skogspolitiskt är schablonregeln ett misslyckande. För att hindra alltför stort missbruk innehåller nämligen regelsystemet en spärregel, som säger att de samlade schablonavdragen aldrig får vara större än 50 % av anskaffningsvärdet för skogen och skogsmarken, för bolag 25 %.

När den gränsen är nådd blir det nog svårt att få avverkningar till stånd, allra helst som en lindrigare beskattning kan uppnås inom realisationsvinstbeskattningens ram vid en försäljning av hela fastigheten en gång i tiden. Den

nya ägaren har visserligen sedan ett nytt högt anskaffningsvärde och kan sälja skog med lindrig beskattning, men ägarbyten är inte så vanliga när det gäller svenska skogsgårdar.

Vi reserverar oss inget färdigt nytt förslag som kan ersätta dagens. Vi ansåg i fjol, då nuvarande regler genomfördes, att det hade varit bättre att ha kvar det tidigare gällande systemet. Men på sikt tror vi att något slags tillväxtbeskattning är den bästa lösningen.

Då en ny utredning tillsatts är det inte meningsfullt att yrka på en återgång till tidigare gällande regler, men för att något rätta till de stora skatteorättvisorna föreslår vi att värdeminskingsavdraget halveras. En sådan åtgärd skulle också ur skogspolitisk synpunkt vara värdefull, då den skulle innebära att dubbelt så stora avverkningar kunde göras innan spärren för avdragsrätten var nådd.

Herr talman! Mot bakgrund av vad jag här har anfört ber jag att få yrka bifall till den vid betänkandet fogade reservationen.

STIG JOSEFSON (c):

Herr talman! De nuvarande reglerna för skogsbeskattningen fastställdes av förra årets riksmöte. Detta beslut föregicks av många – ungefär 15 – års utredningar innan ett förslag lades fram. De nya reglerna bedömdes av flertalet remissinstanser som bättre än tidigare regler samtidigt som de är enklare att förstå och tillämpa.

Som framhölls i skatteutskottets betänkande 1978/79:54 hade de invändningar som då togs upp i motionerna i viss utsträckning beaktats i propositionen genom att avdraget i princip begränsades till högst 50 % av rotvärdet för den avyttrade skogen, under det att utredningen föreslagit att avdrag skulle kunna medges med belopp som motsvarade hela rotvärdet. Vidare bör framhållas att det totala avdraget under innehavstiden begränsades till 50 % av anskaffningsvärdet – mot utredningens förslag om 60 %.

I motionen 1979/80:1104 från socialdemokraterna har yrkats att procentsatserna för värdeminskingsavdrag skall minskas till hälften.

Herr talman! Jag vill i stor utsträckning hänvisa till samma motivering som utskottet framförde när de nuvarande reglerna fastställdes av förra årets riksmöte. Reglerna är enkla, lätta att tillämpa och ger ett, materiellt sett, mer tillfredsställande resultat än tidigare bestämmelser. Som utskottet betonade förra året innebär de nya reglerna betydande begränsningar i de tidigare i vissa situationer alltför stora avdragsmöjligheterna, bl. a. genom att värdeminskingsavdraget generellt begränsas till totalt 50 % av anskaffningsvärdet och vissa äldre anskaffningsvärden över huvud taget inte får beaktas.

De nya reglerna – som beslöts av riksdagen förra året – trädde i kraft den 1 januari 1980. Det skulle vara orimligt att nu – innan de prövats – på nytt ändra bestämmelserna. Detta så mycket mer som det redan när beslutet fattades betonades att det i viss mån var en provisorisk lösning i avvaktan på en ny utredning. Denna har tillsatts, och det finns därför ingen anledning att nu

ändra på gällande bestämmelser.

Det har framförts till utredningen att den skall arbeta skyndsamt. Jag är medveten om att man kan ge exempel på sådana fall där man får ett resultat som inte är tillfredsställande. Det är också det som ligger till grund för att man redan när beslutet fattades här i riksdagen var medveten om att det skulle vara ett provisorium och att regeringen uttalade att en ny utredning skulle tillsättas – för att man skulle uppnå ett ännu bättre resultat än detta.

Just på skogsbeskattningens område har det varit mycket svårt att finna en fullt tillfredsställande lösning. Jag vill understryka vad jag har sagt, nämligen att de regler som nu gäller är bättre än tidigare och att vi förväntar att den utredning som nu arbetar snabbt skall komma fram till ett resultat, så att vi kan åstadkomma bestämmelser som är bättre och som tar bort de luckor som naturligtvis finns i nuvarande regler lika väl som i de som tidigare fanns.

Herr talman! Med detta ber jag att få yrka bifall till utskottets hemställan.

ERIK WÄRNBERG (s):

Herr talman! På en punkt skall jag hålla med Stig Josefson, nämligen när han säger att vi har mycket enkla regler. Det är mycket enkelt att säga att 50 % av en rotpost är ett kapitaluttag vare sig det är det eller inte. Vi skulle få ett kolossalt enkelt skattesystem i stort, om vi tillämpade samma princip för löntagarnas inkomstskatter och sade att 50 % av deras lön egentligen är en omkostnad. Det är precis på det sättet som det här verkar. För att få enkelhet har man schabloniserat, så att man skapat en oerhört stor orättvisa inte bara mellan olika grupper i samhället utan också mellan de olika skogsägarna. De som verkligen har stora kapitaluttag över 50 % får inte denna förmån. Nu är det inte så många, för de avverkar helt enkelt inte och hindrar därmed den skogspolitiska målsättningen. Men ända upp till spärregeln får man alltså göra avdrag med 50 % för sådana saker som normalt sett skulle vara underlag för inkomstbeskattning. En sådan förenkling kan man inte fortsätta med.

Någon kan säga att vi har fel, men jag tror att det blir svårt att göra det om vi skall gå igenom det riktigt noga. Det här systemet innebär att denna grupp av skogsägare tillfördes mellan 600 och 700 milj. kr. i skattelättnad på ett enda år. Vi tycker att det är på tok att ha ett sådant system. Vi vill skära ned detta, så att det blir någorlunda rimligt, för att sedan en gång i tiden få ett system, som vi kanske kan vara överens om.

STIG JOSEFSON (c):

Herr talman! Det är väl att gå litet långt att jämföra skogsbeskattningen och beskattningen av löntagare, där det ju är betydligt enklare förhållanden att bedöma. Jag tror att Erik Wärnberg inte riktigt på allvar gjorde denna jämförelse.

Vi hade tidigare bestämmelser som var ytterst gynnsamma för dem som köpt en skogsfastighet och via en snabb avverkning nära nog kunde

Nr 110

Onsdagen den
26 mars 1980

Skogsbeskattning-
en

Onsdagen den
26 mars 1980

*Skogsbeskattnings-
en*

åstadkomma finansiering av köpet. Det var ett system som drev upp priserna och som bedömdes som högst otillfredsställande.

Som jag sade finns det anledning att också se över de nuvarande bestämmelserna. Men det är ju det man håller på att göra.

När Erik Wärnberg säger att de nuvarande reglerna på ett år skulle ha gett 600 à 700 milj. kr. i förmåner för denna grupp, bör det sägas att det är ett teoretiskt exempel. Vi får avvakta och se vilket det verkliga resultatet blir. Utredningen arbetar, och den har enligt sina direktiv att arbeta skyndsamt. Vi får alltså avvakta och se vad utredningen kommer fram till.

ERIK WÄRNBERG (s):

Herr talman! Jag tycker inte att min jämförelse med löntagarna var så tokig. Om Stig Josefson vill ha ett annat exempel kan jag ta en företagare – vilken som helst – och säga att 50 % av inkomsterna från hans verksamhet är någonting som inte skall beskattas; det är en omkostnad eller någonting annat som inte beskattas, bara därför att vi skall slippa göra utredningar. Att man slapp göra utredningar var det enda man uppnådde när man införde det system som vi nu har på skogsbeskattningsområdet. Annars var det gamla systemet betydligt rättvisare. Då gjorde man en utredning och konstaterade vad som var kapitaluttag och vad som var tillväxt och alltså skulle beskattas. Jag förmodar att Stig Josefson och jag är överens om att tillväxten skall beskattas, medan kapitaluttaget – överavverkningen – inte skall beskattas. Egentligen innebar det system som Stig Josefson talade om, nämligen att en person kunde köpa en skogsfastighet ena dagen och avverka skogen den andra dagen, ur skatteteknisk synpunkt inte att den personen fick några som helst förmåner. Betalar man skogen med 100 000 kr. ena dagen, så bör den vara värd 100 000 kr. dagen därpå också. Får man inte göra avdrag för de första 100 000 kr., så bör man inte skatta för de andra 100 000 kr. heller. Det gamla systemet var ur den synpunkten fullständigt rättvist. Men det är möjligt att det trissade upp priserna, eftersom man på det här sättet kunde förvärva skogsmark och få den betald genom att avverka skogen skattefritt. Men skatterettsligt fann jag inget fel i det hela.

Vad vi nu är ute efter är att hitta ett bättre system. I panik införde man ett system som innebar att man överförde väldigt stora belopp till skogsägargruppen och dessutom skapade stora orättvisor inom skogsägargruppen. Det är det som vi vill ha litet rätsida på men inte kan få.

STIG JOSEFSON (c):

Herr talman! Som Erik Wärnberg själv nämnde innebar det gamla systemet ytterst besvärliga utredningar för att man skulle kunna komma fram till hur man skulle tillämpa de dåvarande reglerna. Detta var ju en av orsakerna till att man ville komma fram till ett system som det var lättare att få att fungera.

Att sedan säga att vi i panik antar ett nytt förslag tycker jag är att gå till överdrift – man har ju själv hållit på i 15 år och utrett och diskuterat och tagit fram olika förslag i utredningar och promemorior. Allt detta visar, som jag

sade i mitt första inlägg, att detta är ett besvärligt område. Men det visar också att när socialdemokraterna här lägger fram sitt förslag, så är det inget nytt konkret förslag, utan de säger bara att man skall behålla det gamla systemet men ändra procentsatserna genom en halvering.

Jag tror att det riktiga är att avvakta tills den utredning som nu pågår har slutfört sitt arbete och att vi sedan så snabbt som möjligt tar ställning till ett förslag som inte är något provisorium, utan som man kan utgå från skall kunna leda till permanenta regler, och att vi därmed skall kunna lösa dessa problem.

Överläggningen var härmed avslutad.

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen av Erik Wörnberg m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Erik Wörnberg begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller skatteutskottets hemställan i betänkande 31 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen av Erik Wörnberg m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Erik Wörnberg begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 163
Nej - 158

§ 3 Slopande av den militära bestraffningsrätten

Föredrogs justitieutskottets betänkande 1979/80:21 med anledning av motion om slopande av den militära bestraffningsrätten.

OSWALD SÖDERQVIST (vpk):

Herr talman! De militära lagarna har lång, grym och föga demokratisk historia i vårt land liksom i de allra flesta länder. Det ansågs länge självklart att soldater, eller krigsmän som det fortfarande heter i högtidliga sammanhang, skulle behandlas och dömas efter särskilda och mycket strängare lagar än medborgare i allmänhet. Motiveringen var, och är fortfarande, att krig och utbildning för krig kräver strängare regler, att brott får allvarigare konsekvenser i sådana sammanhang och att därför straff också måste utmätas efter en särskild skala. Definitionen av vad som är brott när det gäller soldater har lika självklart gjorts av officerarna och andra chefer på olika nivåer och bestraffningsrätten har också utövats direkt av dem som stiftat

*Slopande av den
militära bestraff-
ningsrätten*

Onsdagen den
26 mars 1980

*Slopande av den
militära bestraff-
ningsrätten*

lagarna.

Detta har medfört en oerhörd rättslöshet inom det militära området. Humaniseringen har gått långsamt och alltid släpat långt efter utvecklingen i samhället i övrigt. Fram till 1948. ett årtal som också nämns i utskottsbe-
tänkandet, dömdes soldater efter särskilda lagar som inte var inarbetade i det
vanliga civila rättssystemet. Även därefter har den militära lagstiftningen
lämnat stort utrymme för godtycke, trakasserier och verkliga övergrepp.
Möjligheterna att överklaga och få rättelse har kringgårdats med särskilda
bestämmelser, t. ex. att den chef som utdömt straff också varit den instans
genom vilken klagan skall framföras.

Det är därför väl motiverat att kräva en översyn av det militära
bestraffningssystemet. Det finns ingen anledning att svenskar skall behand-
las och dömas efter särskilda regler och lagar bara för att de under vissa
perioder av sitt liv arbetar inom det svenska försvaret. Det är märkligt och
uppscendeväckande att de svenska politiska partierna så länge har accepterat
det militära etablissemangets värderingar och krav på att den militära
lagstiftningen skall ha en sådan särställning. Inom vilka andra områden i det
svenska samhället har numera arbetsledare och chefer i olika befattningar
möjligheter att anmäla underlydande arbetare och tjänstemän för förseelser
och vägran av både mindre och större omfattning och samtidigt veta att det så
gott som hundra procentigt också kommer att utmätas straff? Detta
garanterar systemet den dag som i dag är och det försätter den underlydande,
den värnpliktige soldaten i första hand, i en situation av rättslöshet och
beroende som det är en skam att det svenska rättssamhället inte har
avskaffat. Det rimmar illa med talet om gemensamma intressen och om att
försvaret och värnplikten är en hela folkets angelägenhet. I grund och botten
visar det, som vi också har påpekat i vår motion, att klassamhället
fortfarande är en realitet, alla vackra deklamationer till trots.

Försvars- och därmed också statsledningen litar inte ens på sina egna,
värnpliktiga soldater, utan har – intill nu i varje fall – ansett det motiverat att
gardera sig med dessa särskilda stränga och detaljerade lagar för svenska
medborgare i militärtjänst. Dessa lagar bör med det snaraste avskaffas. Hur
skall svenska myndigheter, både militära och civila, kunna påstå att vi har ett
folkförsvaret byggt på gemensamma värderingar och intressen, när man inte
ens tillerkänner sina medborgare vanliga rättigheter på det juridiska området
så fort de drar på sig vapenrock?

Herr talman! Utskottet hänvisar till den utredning, militärensvarighets-
kommittén, som tillsatts för att se över lagstiftningen på det militära
området. Det kan vara rimligt att avvakta resultatet av det arbetet. Men jag
vill påstå att det blir ett testfall och en prøvosten för det demokratiska
sinnelag som så många medlemmar och grupper inom alla partier sagt sig
besitta, särskilt under den senaste tiden, när den utredningen läggs fram. Om
och när den så småningom också tar form i ett förslag till ny lag för de svenska
soldaterna och deras tjänstgöringsvillkor, får vi också se hur många – och
inom vilka partier – som är beredda att avskaffa den klasslagstiftning som

fortfarande gäller på det militära området.

Jag har, herr talman, till dess inget särskilt yrkande.

BERTIL LIDGARD (m):

Herr talman! När jag hörde Oswald Söderqvist avslutningsvis säga att han inte hade något yrkande, så förstod jag att jag hade rätt i min misstanke när jag läste motionen första gången: Det rör sig om ett olycksfall i arbetet. Man har inte observerat att det pågår en utredning, som tillsattes av den första borgerliga regeringen, just i den här frågan. Jag kan också nämna att jag har inhämtat upplysning om att vi under nästa år kan vänta besked i den här saken. Vad man yrkar i den kommunistiska motionen är alltså redan åtgärdat.

När Oswald Söderqvist inte har något yrkande har jag egentligen bara att yrka bifall till utskottets hemställan.

Jag vill emellertid ändå säga att det allt var en nidbild som Oswald Söderqvist målade av det militära rättssystemet och hur det fungerar i vårt land. Det är precis som om det inte hade skett någon utveckling. Men den saken tycker jag man kan tala om när vi har ett bättre material som underlag för en debatt.

OSWALD SÖDERQVIST (vpk):

Herr talman! För det första kan jag trösta Bertil Lidgard med att det inte rör sig om något olycksfall i arbetet. Det här är ett motionsförslag som vpk fört fram under flera år, långt innan någon borgerlig regering tillsatte någon utredning. Det gäller krav som vi drivit länge.

För det andra tror jag att jag inte behöver stå till svars för att jag skulle ha utmålat några nidbilder av det militära rättssystemet. Jag vet mer om det militära rättssystemet än Bertil Lidgard. Och jag kan försäkra att allt det jag här sagt ifrån talarstolen om godtycke, om trakasserier och om möjligheter till övergrepp mot värnpliktiga, och för den delen även tjänstemän inom den militära sektorn, har varit utmärkande för systemet under alla tider. Och dessa möjligheter finns kvar än i dag.

Det är därför väl motiverat att angripa det här systemet. Vi får väl se vad den här mycket omskrutna utredningen, som den första borgerliga regeringen tillsatte, kommer med för revolutionerande, stora och genomgripande förslag till förändringar. Då kan vi ta upp diskussionen igen, och till dess kan jag avstå från yrkanden.

Överläggningen var härmed avslutad.

Utskottets hemställan bifölls.

Nr 110

Onsdagen den
26 mars 1980

*Slopande av den
militära bestraff-
ningsrätten*

Onsdagen den
26 mars 1980

Lagen om tillfälligt omhändertagande

Föredrogs justitieutskottets betänkande 1979/80:22 med anledning av motioner angående lagen om tillfälligt omhändertagande och lagen om omhändertagande av berusade personer m. m.

HANS PETERSSON i Hallstahammar (vpk):

Herr talman! Det är nu sju år sedan LTO, lagen om tillfälligt omhändertagande, infördes. I propositionen 1973:115 föreslogs att förutsättningarna för omhändertagande skulle regleras i en särskild lag om tillfälligt omhändertagande, alltså LTO. Och så blev det. Vpk var då som nu motståndare till den speciella lagen och ansåg att erforderliga preciseringar borde ha kunnat ingå i gällande lagstiftning.

I en vpk-reservation till utskottsbetänkandet år 1973 sades bl. a. att man inte löser "det problem som brottsligheten utgör genom ökade polisära insatser och kraftfullare ingripanden av typ omhändertaganden. Sådana ingripanden har en rent repressiv effekt och riktar sig endast mot dem som i ett eller annat avseende är avvikande eller underprivilegierade. Härigenom förstärks ytterligare den redan nu allvarliga konflikten mellan dem som har och dem som inte har, mellan dem som är socialt anpassade och dem som är utslagna eller håller på att bli utslagna. Härtill kommer att enligt gällande bestämmelser i polisinstruktionen polisen redan nu har de befogenheter, som behövs för att upprätthålla allmän ordning och göra tillfälliga omhändertaganden."

Enligt lagförslaget skulle vid omhändertagande på grund av ordningsstörande uppträdande utredning ske angående den omhändertagnes personliga förhållanden. Och så blev det också. Vi ifrågasatte om enbart ett sådant uppträdande kunde anses vara ett tillräckligt skäl för att verkställa en sådan utredning. Omhändertagande med åtföljande utredning kunde, sade vi, leda till olika negativa konsekvenser för den gripne. I vart fall kunde omhändertagandet resultera i en anteckning som bevaras för framtida bruk och ett slags registerföring.

Under åren har det visat sig att LTO också använts på det sätt som vi skriver om i årets motion, dvs. för ingrepp mot fredliga demonstrationer och liknande. Det är väl kända fakta, och de har i många olika sammanhang diskuterats här i kammaren under åren.

Det nu aktuella utskottsbetänkandet ger intryck av att vara något slags slutredovisning för LTO. Man påpekar att man 1977 satte till en utredning för att utvärdera just bestämmelsen om social utredning. Man påminner om att polisutredningen redan 1975 föreslog att LTO skulle bort som särskild lag. Och man säger ifrån utskottets sida att riksdagen under de senaste åren avslagit vpk-motioner om avskaffande av LTO med hänvisning till den pågående utredningen. Före 1977 avslög man våra motioner av andra skäl, dvs. man trodde att LTO var bra och nödvändig. Men genom att tillsätta utredningen har man omvärderat LTO, även om man aldrig har erkänt det. Utredningen skall vara klar under 1980, säger man, och meddelar att en

principproposition skall föreläggas riksdagen i år. En liknande uppgift har släppts ut i pressen, varför vi får anta att det äntligen är dags att "klämma fram" denna utvärdering.

Eftersom utredningens resultat är så nära förestående kan vpk för första gången under alla dessa år avstå från att yrka bifall till sin egen motion. Att vi avstår från det betyder emellertid inte att vi har ändrat inställning till lagen. Tvärtom visar denna min tillbakablick att vi i allt väsentligt ser lika kritiskt på denna lag som vi gjorde när den antogs. Vpk anser att vi själva och alla andra, som har kämpat mot den här lagen, på sätt och vis har inkasserat en arbetsseger. Om det nya förslaget blir bättre, vet vi förstås inte. Men klart är att alla de som är kritiska mot LTO och som har krävt dess avskaffande, nu ser fram mot princippropositionen och riksdagsbehandlingen samt vad den kan föra med sig.

LISA MATTSON (s):

Herr talman! Eftersom Hans Petersson i Hallstahammar inte yrkade bifall till vpk-motionen kan jag i stort sett nöja mig med att yrka bifall till hemställan i justitieutskottets betänkande nr 22. Betänkandet är ingen slutvärdering av LTO, men vi konstaterar att vi i år får mer underlag för fortsatta resonemang. Vi får också en utvärdering inte bara av LTO utan även av LBO. Eventuellt får vi in dessa lagar i en särskild polislag.

Det kan konstateras att vi i år får nytt underlag för diskussioner om de möjligheter till ingripanden som ju polisen måste ha. Om instrumenten för det i framtiden blir annorlunda än de lagar och instruktioner som finns i dag återstår att se.

HANS PETERSSON i Hallstahammar (vpk):

Herr talman! Det var intressant att höra att man nu skall få mera underlag för att utvärdera en lag som en socialdemokratisk regering har infört. Tänk att det skall ta sju år av kritik för att man skall komma till slutsatsen att det behövs ett bättre underlag!

Överläggningen var härmed avslutad.

Utskottets hemställan bifölls.

§ 5 Straffrättsliga åtgärder m. m. mot narkotikabrottslighet

Föredrogs justitieutskottets betänkande 1979/80:25 med anledning av motioner om straffrättsliga åtgärder m. m. mot narkotikabrottslighet.

BLEND A LITTMARCK (m):

Herr talman! Jag behöver inte inför kammaren närmare utveckla vådorna av narkotikabruket. Allt bruk av narkotika är ju egentligen missbruk. Vi skall här i kammaren senare diskutera rehabiliteringen och vården. De

Nr 110

Onsdagen den
26 mars 1980

*Straffrättsliga
åtgärder m. m.
mot narkotika-
brottslighet*

Onsdagen den
26 mars 1980

*Straffrättsliga
åtgärder m. m.
mot narkotika-
brottslighet*

frågorna har fått en mycket stor plats i den allmänna debatten, medan man kanske inte riktigt lika mycket har talat om de lagliga åtgärder som kan vidtas för att förhindra bruk och missbruk av narkotika.

Jag har upprepade gånger här i kammaren tagit upp frågor om innehav av narkotika och om åtalsunderlåtelse i sådana fall. Utan att på något sätt vilja förringa tullens och polisens insatser mot langare i samband med kontrollen vid våra gränser har vi från vårt håll framhållit – och gör det fortfarande – att köparen, den enskilde förbrukaren, är den viktigaste länken i hela handelskedjan. Det är också skälet till att vi håller fast vid att allt innehav av narkotika måste beivras.

Tidigare gällande cirkulär från riksåklagaren innebar att ganska stora innehav medgavs. Man tolererade i vissa fall även överlåtelse. Visst narkotikainnehav kom så småningom att betraktas som fullt lagligt. Det senaste året förekom ungefär 800 åtalsunderlåtelser. Polisens rapporteftergifter finns det ingen som helst möjlighet att få några siffror på. Vi hälsar mot denna bakgrund med stor tillfredsställelse riksåklagarens nya cirkulär, som kom ut i januari 1980. Det innebär en avsevärd skärpning – tillåten mängd är så liten att den är knappt mätbar. Även tillåten mängd av cannabis är mycket liten, vilket jag tycker är utomordentligt viktigt i denna tid, när det pågår en form av kampanj för att få detta medel förklarad ofarligt trots att man vet vilka skador som just cannabis kan åstadkomma. Vi vet genom polisens rapporter att man nu på sina håll bjuder på cannabis i stället för vin.

Vi emotser mot denna bakgrund med stor förväntan effekten av det nya cirkuläret, och vi är, som jag sade tidigare, glada åt att det äntligen har kommit.

Så till straffsatserna. Vi har i vår motion föreslagit att böter skall utgå ur straffskalan. Vi tror nämligen inte att den påföljden har någon effekt. Missbrukarna är ofta utan pengar och är naturligtvis också betalningsovilliga. Bötesstraffet leder egentligen mest till mer arbete för kronofogdemyndigheten. När böterna betalas sker det mycket ofta med pengar från anhöriga eller genom att sociala medel får skjutas till.

De nuvarande straffsatserna fastställdes 1978 under den ultraliberala vågen – visserligen mera mot slutet av den men ändå under en tid när man hade en annan syn på narkotikamissbruket än vad man har i dag. Anledningen till att jag vill utmönstra böter ur straffskalan är inte att jag önskar att människor i stället skall kastas i fängelse. Vår avsikt har varit att man skall hitta andra lösningar – villkorlig dom eller skyddstillsyn – men framför allt vård och rehabilitering. Vi vill att de sociala myndigheterna skall få skyldighet att åta sig den rehabiliteringen efter remiss från domstolen. Under åren i slutet av 1960-talet och i början på 1970-talet underlät de sociala myndigheterna i åtminstone 1 000 kända fall att göra det, trots att det gällde ungdomar mellan 15 och 18 år. Jag beklagar utskottets tvetsamhet på den punkten.

Herr talman! Jag ber med detta och i övrigt med hänvisning till det särskilda yttrande som är fogat vid utskottets betänkande att få yrka bifall till utskottets hemställan.

WIGGO KOMSTEDT (m):

Herr talman! Tidigare i dag har vi under tre och en halv timme diskuterat spritproblemen i det svenska samhället. Spriten är ett problem, speciellt när det gäller ungdomsfylleriet – ingen vill väl påstå något annat. Men det som är det stora problemet i vårt samhälle i dag är inte spriten utan *narkotikan*. Detta skall dock tydligen inte diskuteras med samma intresse, att döma av listan över anmälda talare.

Egentligen borde problemet med narkotikan få hela Sveriges riksdag att stå upp och förklara krig mot detta samhällsgissel och mot dem som har narkotikaförsäljning som yrke. Vad som händer i dag är att en ung generation håller på att gå under på grund av knarkmissbruk.

Det är nämligen på det viset, ärade kammarledamöter, att de ungdomar som raglar omkring på Sergels torg och nere i tunnelbanan i de flesta fall inte är alkoholpåverkade utan knarkpåverkade.

Man har inte ofta – mera sällan – anledning att uttrycka sympatier för massmedias positiva insatser. För ett par månader sedan gjorde emellertid tidningen Expressen en artikelserie som var ett mycket bra journalistjobb. Jag har i min hand ett särtryck med de samlade artiklarna som jag rekommenderar kammarens ledamöter att läsa. Det är en skakande skildring. Den som efter denna läsning inte har mera intresse för narkotikaproblemen och anser att något radikalt bör göras bör tala med sina valmän. Ni är nog inte helt överens i denna fråga.

Knarklangarna lever lyxliv på krogarna, när deras kunder dör på en toalett i tunnelbanan eller på centralstationen. Det bekymrar langarna föga, det finns ständigt en stor skara nya kunder. Låt mig ta några exempel från artiklarna till kammarens protokoll. Där skildras heroinets offer:

Den 4 januari, Peter, 22 år, Glada Laxens toalett, Gallerian.

Den 22 januari, Inga-lill, 23 år, toaletten, Åhléns.

Den 26 februari, Stina, 21 år, toaletten, Sergels torg.

Man kan fortsätta uppräknningen. Listan är lång och avskräckande.

Vad som är bra i denna artikelserie är att tidningen offentligt talar om i ord och bild vilka storhandlarna och storlangarna är. Det bör vara slut med sekretessen och skyddet när det gäller dessa människor. Vi bör inte vara finkänsliga, även om det är många utländska medborgare som nämns i artiklarna.

När Expressen avslutade första avsnittet av sin artikelserie gjorde man det bl. a. på följande sätt:

”Det är en vanlig måndag i Sverige, ännu en gång skolkar Lena och går på Malmskillnadsgatan för att få pengar till amfetamin. Hennes föräldrar vet om det. Hennes skola vet om det. Hennes kamrater vet om det, en av dem är hennes hallick. Mellan klockan 16 och klockan 17 skall hon tjäna ihop ett tusen kronor på fyra snabba samlag. Hon är 15 år – och hon säger: 'Det spelar ingen roll hur högt man ropar på hjälp, det finns ändå ingen som lyssnar.' Vem svarar henne?”

Jag frågar: Lyssnar ledamöterna i Sveriges Riksdag för att hjälpa dessa unga hjälplösa?

Nr 110

Onsdagen den
26 mars 1980

*Straffrättsliga
åtgärder m. m.
mot narkotika-
brottslighet*

Onsdagen den
26 mars 1980

*Straffrättsliga
åtgärder m. m.
mot narkotika-
brottslighet*

Till utskottsbetänkandet finns fogat ett särskilt yttrande från moderata och centerpartistiska ledamöter, och det är bra. Ännu bättre hade det varit, om ett enhälligt utskott hade slutit upp och högt uttalat att det nu skall tas ordentliga tag mot dem som sysslar med knarkhantering och med den grova narkotikabrottsligheten.

Jag vet att justitieministern har aviserat en proposition om hårdare åtgärder mot narkotikalangare, och det är bra. Det är där de stora insatserna måste sättas in. Det räcker inte med att bara hjälpa de många missbrukarna. Vi måste under lång tid låsa in dem som sysslar med narkotikalangning, så att de inte får möjlighet att sälja sitt gift. Inför regeringens propositionsskrivande hade det enligt min mening varit bra med ett starkt uttalat stöd för denna tanke från riksdagens sida.

Herr talman! Jag har inget yrkande i dag. Jag återkommer när vi behandlar den aviserade propositionen.

LISA MATTSO (s):

Herr talman! Jag tror herr Komstedt har fel när han säger att det ringa antalet namn på detta ärendes talarlista i jämförelse med den rad av namn som förekom när vi behandlade det första ärendet vid dagens plenum vittnar om riksdagens brist på intresse för narkotikan, narkotikans offer och dem som langar narkotika. Det är snarare så – och det tror jag att vi alla bör lägga på minnet – att när vi diskuterar narkotika talar vi i mycket stor utsträckning om de förebyggande åtgärderna och nödvändigheten av att sociala myndigheter och andra på mycket bred front går fram dels för att hjälpa dem som redan har hemfallit åt missbruket, dels för att förhindra att nya, inte minst ungdomar, dras in i ett missbruk. Detta faller inte inom justitieutskottets område. Det faller inom socialutskottets område.

Vad vi i justitieutskottet har att bedöma är den rent straffrättsliga sidan. Och jag tror att vi i justitieutskottet har dragit en alldeles riktig slutsats när vi säger att om vi ytterligare skulle skärpa straffen, så som har förordats i den motion som har väckts av Wiggo Komstedt m. fl., och om vi skulle ta bort böterna skulle detta kunna ifrågasättas från bl. a. kriminalpolitisk synpunkt. Det är ju fråga om mycket genomgripande reformer. Det är också ganska viktigt att dessa förändringar skulle kunna komma att motverka de insatser som samhället gör på vårsidan – insatser som är helt nödvändiga för att vi skall kunna komma till rätta med narkotikaproblemet.

Jag vill betona att utskottet inte anser att vi skall gå in på en diskussion om ytterligare generella straffsatser. Jag kan också erinra om att vi redan nu har vad som sägs vara Europas högsta straffsatser och att vi aldrig för riktigt grova brott dömer till mer än tio till tolv års påföljd. Det skulle inte följa våra principer att för denna typ av brottslighet ytterligare höja straffsatserna. Följaktligen har utskottet bestämt sig för att avstyrka motionerna.

Jag ber därför att få yrka bifall till justitieutskottets hemställan i betänkande 25.

WIGGO KOMSTEDT (m) replik:

Herr talman! Lisa Mattson sade att man från justitieutskottets sida inte saknar intresse för frågan. Min generella bedömning gällde det faktum, att inte mer än två talare fanns anmälda i det här ärendet. Jag kanske generaliserade när jag sade att riksdagens intresse för att diskutera dessa problem över huvud taget var ringa.

Lisa Mattson säger att det inte skall gå till på det här sättet, utan att man bör prioritera de förbyggande åtgärderna. Det är de sociala myndigheterna som skall hjälpa till här. Ja, de skall hjälpa unga människor som har hamnat i träsket. Men, Lisa Mattson, för att inte ytterligare människor skall hamna i träsket måste vi dämna till införseln av giftet. Det gör man bara genom att ordentligt ta itu med dem som sysslar med den här hanteringen. Dessa personer skall enligt mitt och många andras förmenande helt enkelt låsas in, så att de inte kommer i kontakt med andra och så att de inte kan föra in mera gift över våra gränser. Vi måste stoppa källan. Det är därför som justitieutskottet har att handlägga sådana ärenden. Det gäller alltså den rent straffrättsliga delen. Jag vet att det inte har med den sociala delen att göra, som Blenda Littmarck sade. Den delen behandlas i ett annat betänkande.

Jag tror inte att det här med böter har den ringaste betydelse för dem som sysslar med den här hanteringen. De tjänar hundratusentals kronor i månaden – ja, kanske i veckan. De struntar i om de åläggs att betala böter. De struntar också i om de ådöms tioårigt straff – det hårdaste straffet som vi f. n. har – om de bara efter några veckor får permission, så att de får chansen att sticka. Det är enligt min uppfattning där som man skall börja täppa till, där som man skall ta tag i problemet.

Vi har Europas strängaste straff, sade utskottets talesman, och det är möjligt. Jag vågar inte gå i polemik och säga att det inte är så. Men det är ganska märkligt att Sverige har blivit någon sorts tummelplats för den europeiska narkotikahandeln, att alla som sysslar med sådan handel söker sig hit. Varför ser man så många utländska namn i de här artiklarna, Lisa Mattson? Jo, det är för att det är ganska lätt att bedriva den här handeln i Sverige. Vidare bedöms de straff som vi här utdömer som ganska lindriga. Det är också ganska lätt att undgå straffen. Det kan inte vara någonting annat som är orsaken.

LISA MATTSON (s) replik:

Herr talman! Vi bör ha i minnet att vi för några år sedan fattade beslut om straffskärpning när det gäller brottslighet med organiserad internationell anknytning. De allra flesta av de narkotikalangare som nu finns på våra fängelser hör till den kategorin. Det är nu ytterst ont om platser i våra fängelser av den anledningen att allt fler av den här typen av brottslingar – dvs. narkotikalangarna – upptäcks och döms till mellan fem och tio års fängelse.

Våra polisdistrikt har fått särskilda spaningsrotlar, som arbetar med mycket stor framgång. Vi har en lagstiftning som säger att denna typ av

Onsdagen den
26 mars 1980

*Straffrättsliga
åtgärder m. m.
mot narkotika-
brottslighet*

brottslingar normalt icke får samma möjligheter till permissioner som andra. Det skall prövas, och man är vid denna prövning synnerligen restriktiv.

Jag tycker ändå att man skall hålla sig till fakta. Justitieutskottets bedömning har varit den, att man icke kan gå utöver de redan nu väldigt höga straffsatsen som gäller för dessa typer av brott. Det är icke nödvändigt att höja dem. Vi har i det här fallet en hård lagstiftning, och vi förväntar oss att de sociala myndigheterna – samhället – tar hand om narkotikaoffren. Vi kan knappast göra mer än vad vi hittills har gjort när det gäller att med allt större framgång spana upp, döma och sätta narkotikalangarna i fängelse.

WIGGO KOMSTEDT (m) replik:

Herr talman! Man skall hålla sig till fakta, säger Lisa Mattson. Det har jag verkligen gjort.

Jag konstaterar att vilka åtgärder vi än vidtar mot storhandlarna, langarna, så ökar ändå antalet missbrukare i vårt land. Då hävdar jag att vi inte har lyckats speciellt bra.

HANS PETERSSON i Röstånga (fp):

Herr talman! Låt mig stillsamt få påpeka att utskottet står fullt enigt bakom sitt betänkande. Detta utskottsbetänkande uttrycker oro och rädsla för det tilltagande narkotikamissbruket och för alla problem som uppstår för de människor – företrädesvis de unga människorna – som hamnar i knarksvängen. De har små och ibland mycket ringa möjligheter att komma från detta missbruk. Detta är den springande punkten, men ett stort antal narkomaner innebär naturligtvis också följder för samhället. Vi har ganska bristfälliga vårdmöjligheter och skulle behöva väldigt mycket pengar för att förstärka dessa resurser. Med allt detta följer också en ökad kriminalitet med stölder i större skala för att finansiera inköpen av den illegala narkotikan. Vidare ser man att unga flickor tvingas att prostituera sig för att få medel till att köpa narkotika för att tillfredsställa sina behov av knark av olika sorter.

Alla partier i vårt land är eniga om att narkotikalangningen är ett av de allra värsta brotten vi har i Sverige. För de langare som tjänar förmögenheter på att förstöra mängder av prima ungdomar har vi naturligtvis ingen medkänsla och misskund över huvud taget.

Det finns här, som påpekats, ett särskilt yttrande från centern och moderaterna som jag tycker är litet grand svårförståeligt och dessutom väldigt onödigt, för vi har ju i princip samma utgångspunkt. För det första upprepas i detta särskilda yttrande den oro som utskottet i sin helhet har framfört när det gäller utvecklingen av narkotikabrottsligheten. För det andra ifrågasätter man den tveksamhet som man själv har varit med om att uttrycka när det gäller att ta bort bötesstraffet ur straffskalan. Såvitt jag förstår måste det väl ändå vara så att man, om man nu skärper regeln för åtalsunderlåtelse, bör ha kvar bötesstraffet i straffskalan – därav utskottets tveksamhet. För det tredje betonar man extra att det är viktigt att höja straffminimum för grovt narkotikabrott och för grov varusmuggling. Men de två partier som har framfört detta särskilda yttrande har ju också noterat i

yttrandet att det pågår ett arbete inom regeringskansliet just för att höja minimistraffet. Man vet också om att justitieministern offentligt har sagt att han avser att höja minimistraffet. Då tycker jag att detta särskilda yttrande innebär att man inte har förtroende för sin egen justitieminister. Det tycker jag är litet olämpligt. Jag skall för folkpartiets del uttrycka vårt fulla förtroende för Håkan Winberg.

Jag yrkar bifall till utskottets hemställan i dess betänkande.

Överläggningen var härmed avslutad.

Utskottets hemställan bifölls.

§ 6 Säkerhetspolisens verksamhet

Föredrogs justitiekommitténs betänkande 1979/80:31 med anledning av propositionen 1979/80:100 såvitt gäller anslag till särskild polisverksamhet för hindrande och uppdagande av brott mot rikets säkerhet m. m. jämte motioner.

I propositionen 1979/80:100 bil. 5 (justitiedepartementet) hade regeringen under punkten B 2 (s. 23) föreslagit riksdagen att till Särskild polisverksamhet för hindrande och uppdagande av brott mot rikets säkerhet m. m. för budgetåret 1980/81 anvisa ett förslagsanslag av 98 300 000 kr.

I detta sammanhang hade behandlats motionerna

1979/80:802 av Maj Britt Theorin m. fl. (s), vari yrkats att riksdagen hos regeringen begärde en utredning om en fristående parlamentarisk styrelse för säkerhetspolisen samt övrigt lekmannainflytande över verksamheten i enlighet med vad som angetts i motionen, och

1979/80:803 av Lars Werner m. fl. (vpk), vari föreslagits att riksdagen som sin mening uttalade att säkerhetspolisens verksamhet i fortsättningen enbart borde inriktas på att bekämpa spioneri, terrorism och sabotageverksamhet (yrkande 1), att riksdagen hos regeringen hemställde att den del av säkerhetspolisens organisation som innebar registrering och rapportering av politisk verksamhet snarast upplöstes (yrkande 2), att anslaget till Särskild polisverksamhet i propositionen 1979/80:100, bil. 5, punkten B 2, reducerades i enlighet härmed (yrkande 3) och att riksdagen hos regeringen hemställde om att en parlamentarisk utredning, vari de fem riksdagspartierna var företrädare, snarast tillsattes för att granska säkerhetspolisens verksamhet och föreslå åtgärder i syfte att trygga medborgarnas rättssäkerhet (yrkande 4).

Utskottets hemställde

1. att riksdagen beträffande inriktningen av säkerhetspolisens verksamhet m. m. skulle avslå motion 1979/80:803 i denna del (yrkandena 1 och 2),

Nr 110

Onsdagen den
26 mars 1980

*Säkerhetspolisens
verksamhet*

2. att riksdagen beträffande medelsberäkningen med bifall till regeringens förslag i propositionen 1979/80:100, bil. 5, punkten B 2, och med avslag på motion 1979/80:803 i denna del (yrkandet 3) till Särskild polisverksamhet för hindrande och uppdagande av brott mot rikets säkerhet m. m. för budgetåret 1980/81 anvisade ett förslagsanslag av 98 300 000 kr.,

3. att riksdagen beträffande översyn av säkerhetspolisens verksamhet m. m. skulle avslå motion 1979/80:802 och motion 1979/80:803 i denna del (yrkande 4).

NILS BERNDTSON (vpk):

Herr talman! När justitieutskottet behandlar motioner om den särskilda polisverksamheten, dvs. säpo, har man en standardformulering, lydande ungefär så: Det har inte inträffat något som ger anledning att ändra den tidigare negativa inställningen till krav på granskning av verksamheten. Det spelar tydligen ingen roll vad som inträffar. Den ena skandalen kan avlösa den andra, men justitieutskottet står kvar vid sin ståndpunkt.

För justitieutskottet spelar det ingen roll om säpo figurerar i olika skandaler. Det spelar ingen roll om "särskild polisverksamhet för hindrande och uppdagande av brott mot rikets säkerhet m. m." – som är den officiella benämningen – skakas av att höga tjänstemän begår sådana brott. Det spelar ingen roll för utskottet att skandalerna löper som ett pärlband under hela 1970-talet. Det spelar ingen roll att säpo uppenbarligen bedriver åsiktsregistrering och bedriver en verksamhet som leder till att vanliga arbetare förhindras att utföra sitt arbete. Det spelar tydligen ingen roll att säpos register växer i stället för att avvecklas. Det spelar ingen roll att en kommissarie inom säkerhetspolisen lämnar uppseendeväckande uppgifter om verksamheten. För justitieutskottet har inget inträffat som föranleder en särskild granskning av säkerhetspolisens verksamhet.

Denna attityd, herr talman, är så ofruktbar att det snart är omöjligt att få till stånd en diskussion om vilka ramar säkerhetspolisen skall arbeta inom. Det omöjliggör en nödvändig diskussion om förhållandet mellan säkerhetspolisens agerande och grundläggande demokratiska fri- och rättigheter. Det är ett stort ansvar justitieutskottet tar på sig genom denna hållning.

Vid åtskilliga tillfällen har vi från vpk i debatter redovisat skälen till att vi kräver en grundlig undersökning av säkerhetspolisens verksamhet. Därför skall jag starkt begränsa min framställning i dag. Låt mig endast stanna vid några av de avslöjanden som den numera pensionerade kommissarien Melker Berntler gjort. Det gäller säpos tolkning av bestämmelserna för skälen till anteckning i register, där f. ö. bestämmelsernas utformning inbjuder till missbruk. Det gäller användningen av sidoinformationer från telefonavlyssning. Det gäller registrering av flyktingar och människor som deltar i demonstrationer. Det gäller uppgifter som tydligen finns kvar, trots försäkringar om att personregister förstörts. Det gäller en verksamhet som kan äventyra viktiga delar av tryckfrihetslagstiftningen osv. Inget av detta tycks rubba justitieutskottets tilltro till att säpo inte behöver kontrolleras ytterligare. Ej heller sådana fall som snickaren i Karlskrona som hindrades

att utföra sitt arbete, utan att han ens fick en förklaring till varför han avstängdes, spelar tydligen någon roll för utskottet.

I justitieutskottets betänkanden hänvisas till tidigare avgivna betänkanden. Om dessa kan sägas att de har det gemensamt att de väjer för varje krav om ökad insyn och att man gömmer sig bakom den kontroll som finns. Återigen bör betonas vad vi tidigare har sagt: Trots de regler som finns har dock såpo bedrivit en verksamhet som äventyrar viktiga medborgerliga rättigheter och som innebär ett hot mot demokratin.

Vi har i motion 1979/80:803 begärt att riksdagen som sin mening uttalar att säkerhetspolisens verksamhet i fortsättningen skall inriktas på att bekämpa spioneri, terrorism och sabotageverksamhet. Vi har begärt att riksdagen hos regeringen hemställer att den del av säkerhetspolisens verksamhet som innebär registrering och rapportering av politisk verksamhet snarast upplyses. Vi har som en konsekvens av detta begärt att anslaget till särskild polisverksamhet i motsvarande grad reduceras. Vi har slutligen begärt att riksdagen hos regeringen hemställer att en parlamentarisk utredning, vari de fem riksdagspartierna är företrädna, snarast tillsättes för att granska säkerhetspolisens verksamhet och föreslå åtgärder i syfte att trygga medborgarnas rättssäkerhet.

Detta borde kunna anses som rimliga krav. De är särskilt motiverade mot bakgrund av vad som under senare tid framkommit om säkerhetspolisens verksamhet. Justitieutskottet är dock kallsinnigt till dessa krav.

Hur omfattande skall skandalerna och avslöjandena om säkerhetspolisens verksamhet behöva vara för att justitieutskottet skall kunna ställa upp för en ordentlig granskning?

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till motion 803 i samtliga punkter samt till motion 802.

BERTIL LIDGARD (m):

Herr talman! Som alltid när säkerhetstjänsten angrips drar man fram en hel rad av äldre fall som tidigare granskats av JO, JK eller någon offentlig utredning. De presenteras som om det gällde nya fall och nya övergrepp från säkerhetstjänstens sida. Det har t. o. m. förekommit, fastän inte just nu, att man har dragit fram 20 år gamla fall som ingående granskats av kontrollorgan utan att föranleda någon erinran för att därmed försöka misstänkliggöra dagens säkerhetstjänst.

Jag skall ta upp ett fall som Nils Berndtson var inne på, nämligen det som gäller kriminalkommissarien Berntler. Nils Berndtson sade att vi inte hade behandlat det fallet i något betänkande från justitieutskottet. Det är fel. Det kanske har förbigått Nils Berndtson, men det står följande på s. 6 i justitieutskottets rätt omfattande betänkande 1979/80:3: "Nyligen har säkerhetspolisens verksamhet efter anmälan av en tjänsteman vid säkerhetsavdelningen granskats av både JO och JK. Beslut i ärendena meddelades den 25 januari 1979 resp. den 24 november 1978. Granskningarna gav i intet av fallen anledning till kritik mot rikspolisstyrelsen ---." Nils Berndtson kan läsa mer om detta i konstitutionsutskottets betänkande 1978/79:30 s. 301.

Onsdagen den
26 mars 1980

*Säkerhetspolisens
verksamhet*

Jag kan inte inse att vi skall behöva känna oss särskilt oroade inom justitiekommittén för vad Melker Berntler har sagt, när ärendet är granskat på det sätt som jag här har redovisat.

Sedan skulle jag vilja säga att de motioner som diskuteras i dag till sin andemening är ungefär likadana som de motioner som vi diskuterade i december i fjol och beträffande vilka justitiekommittén för mindre än fyra månader sedan avlossade ett mycket utförligt betänkande. Om man gör sig besvär att läsa det betänkandet och se vad där står finner man att vi talar om att det under 1979 på rikspolisstyrelsens initiativ har skett en översyn av verksamheten inom säkerhetspolisen. En del av de beslutna är genomförda, andra vilar i avvaktan på regeringens beslut om den här saken. Det är, som sagt, rätt nya beslut, och jag är ledsen att behöva säga att vi ännu inte kan redovisa någon erfarenhet av vad dessa åtgärder resulterat i. Vi får väl vänta med att diskutera saken tills vi kan säga någonting. Men ett faktum är att säkerhetspolisen i dag invändigt inte ser ut på det sätt som den gjorde för ett år sedan. Det har skett förändringar i olika hänseenden. Jag kan t. ex. nämna att det f. n. pågår en översyn av den s. k. personalkontrollkungörelsen, där syftet är att man skall minska antalet tjänster i skyddsklassen för de tjänster som är av störst betydelse för rikets säkerhet. Detta är också ett led i den öppnare verksamhet som rikspolisstyrelsen eftersträvar.

När utskottet den här gången beredde ärendet ställde sig de ledamöter av rikspolisstyrelsens styrelse som är riksdagsledamöter till utskottets förfogande för en utfrågning. Det kom verkligen inte fram någonting vid denna utfrågning, som ger underlag för mer eller mindre sensationella frågor. Ledamöterna av rikspolisstyrelsen, som har en mycket långvarig och ingående kännedom om rikspolisstyrelsen, visade en mycket stark medvetenhet om vad man ifrån riksdagens och allmänhetens sida väntar sig av de parlamentariska ledamöterna i rikspolisstyrelsen när det gäller kontroll och insyn i den verksamhet som säkerhetspolisen bedriver. Detta tycker jag är mycket viktigt. Själv har jag mycket kort erfarenhet av styrelsens verksamhet och skall inte åberopa min erfarenhet. Jag skall ändå säga så mycket att det är min absoluta övertygelse att det från säkerhetspolisens register icke kan komma ut någon uppgift där inte medgivande till utlämnandet har givits av de parlamentariska ledamöterna. Det finns bestämmelser för verksamheten som garanterar att ett visst antal parlamentariker alltid skall vara närvarande när det beslutas om sådana ting. Det är klart att man kan säga att vi i ett eller annat hänseende kan manipuleras. Kanske kan det gälla om en eller två av oss, men jag tror inte att det gäller om sex ledamöter. En del av dem är alltför erfarna för att det skulle vara möjligt att göra någonting sådant. Jag kan kanske säga att just därför att vi har så liten erfarenhet kan inte utskottet komma med några mera sensationella förslag till ändringar. Vi får leva med de bestämmelser som vi f. n. har. När vi har fått ett större erfarenhetsunderlag finns det kanske också möjligheter att fatta andra beslut. Jag vill erinra om att det i samband med juristkommissionens utlåtande rörande fallet Bergling förutsätts att en översyn skall ske om några år.

Jag hemställer om bifall till utskottets förslag i detta hänseende.

NILS BERNDTSON (vpk):

Herr talman! Jag har naturligtvis inte sagt att man inte i olika utskottsbetänkanden kan läsa något om avslöjandena beträffande fallet Berntler. Vad jag har sagt är att man inte har dragit några slutsatser av dessa avslöjanden och vidtagit några åtgärder när det gäller kontrollen av säpos verksamhet. Justitiekammarens talesman gömmer sig bakom att JO och JK inte har riktat några anmärkningar mot rikspolisstyrelsen. Men min frågeställning är: Känner sig inte utskottet i behov av någon parlamentarisk granskning av så anmärkningsvärda uppgifter som där har framkommit? Bertil Lidgard säger: Justitiekammaren har nu frågat andra riksdagsledamöter, som tillhör rikspolisstyrelsen, hur de ser på den här frågan. Men inte kan det väl sättas i stället för den parlamentariska utredning som vi i motionen har begärt? Det kan väl ändå inte Bertil Lidgard mena.

Borde inte riksdagens justitiekammare bemöda sig om rättssäkerheten? Borde inte detta utskott ta som sin uppgift att se till att inte den särskilda polisverksamheten kolliderar med och skadar de medborgerliga rättigheterna? Jag tycker närmast att det är beklämmande att man gång på gång finner att justitiekammaren mer ser som sin uppgift att förhindra en verklig insyn i denna särskilda polisverksamhet än att medverka till en sådan insyn. Nog borde utskottet kunna erkänna att en verksamhet av det slag som det här är fråga om rymmer så många problem att den ständigt måste ses över och kontrolleras.

Jag skulle kunna redovisa åtskilliga fall, som visar att säpo bedriver åsiktsregistrering. Bestämmelserna säger att ingen får registreras enbart på grund av politisk åsikt. Men då borde också säpo kunna tala om för vilka andra brott eller misstankar om brott som en rad personer har registrerats. När oförvitliga arbetare, som hindras att utföra sitt arbete, begär besked om orsaken får de inget svar. Deltagande i demonstrationer, aktivitet på värnpliktsriksdagen, politisk aktivitet – ja, sådana saker kvarstår som enda tänkbara skäl till att registrering har skett i flera konkreta fall.

Jag erinrade i den förra debatten som vi hade om att den Dennis Töllborg, som har gjort en större genomgång av säpos verksamhet, hävdar att det faktiskt råder yrkesförbud även i Sverige. En person kan av säpo hindras från att utföra ett arbete men får inte ta del av skälen och är därför förhindrad att försvara sig. Det måste ändå ur demokratisk synpunkt vara helt förkastligt.

Bertil Lidgard menade att det är gamla fall som dras fram. Men när de fallen inte har undersökts ordentligt och man dessutom har klara misstankar om att verksamheten inte har upphört därför att man har färskare uppgifter – då kan man hävda att hela denna verksamhet borde undersökas.

Melker Berntler erinrar om ett fall när det gällde telefonavlyssning. Han säger: Det grövsta brott jag kunde finna i kretsen kring den avlyssnade var att man transporterat tidningar på så sätt att man lagt dessa i bagagehyllan på en viss järnvägsvagn, tidningar som sedan avhämtades av annan person på destinationsorten. Att det skulle utgöra något hot mot rikets säkerhet kan i varje fall inte jag inse, sade han i en tidningsintervju. Det syftade på den

Nr 110

Onsdagen den
26 mars 1980

*Säkerhetspolisens
verksamhet*

verksamhet som ägde rum under andra världskriget när samlingsregeringen förbjöd transport av bl. a. den kommunistiska pressen.

Men det är inte bara dessa gamla fall som finns, Bertil Lidgard. Jag skall bara erinra om att när Melker Berntler gick i pension och gav en intervju, pekade han på andan inom säpo. Han sade: Man samlar på allt negativt man kan hitta om vänsterorganisationer. Man måste kunna måla fan på väggen om man skall kunna stiga i graderna på säpo. Oroar inte detta någon i justitietskottet?

BERTIL LIDGARD (m):

Herr talman! Först ett par ord om det påstådda yrkesförbudet, som skulle råda genom beslut av säpo, eller vi skall kanske hellre säga säkerhetspolisens, eftersom säpo är ett begrepp som ni använder er av för att ange någon sorts anknytning till det obehagliga Gestapo eller något sådant förr i tiden. Men säkerhetspolisens har inga befogenheter att hindra någon från att få något jobb. Det är den anställande myndigheten som beslutar om vederbörandes antagande eller icke. Sedan vet herr Berndtson lika väl som jag att det finns bestämmelser om olika skyddsklasser för olika typer av tjänster. Det är där säkerhetspolisens fyller en funktion genom att lämna uppgifter som kan ha kommit fram i spaningsarbetet. Men som jag sade tidigare lämnas det inte ut en enda uppgift utan de parlamentariska ledamöternas medverkan och deltagande i beslutet. – Detta om detta!

Sedan måste vi tydligen komma tillbaka till Melker Berntler, eftersom herr Berndtson återopade honom igen. Jag kan inte förstå att utskottet skall oroas eller ta initiativ till en utredning när JO och JK konstaterat att deras granskningar inte i något fall gav anledning till kritik mot rikspolisstyrelsen. Varför skall vi då utreda någonting – vi skall väl inte göra saker och ting i onödan? Det är egentligen det viktigaste jag har att säga.

Jag skulle vilja erinra om – det har f. ö. herr Berndtson redan gjort – den officiella beteckningen. Den är "Särskild polisverksamhet för hindrande och uppdragande av brott mot rikets säkerhet". Det ligger i sakens natur att den verksamheten i viss utsträckning måste vara omgärdad av hemliga bestämmelser – annars blir verksamheten meningslös. Jag kan förstå att många människor känner sig illa berörda av detta, men så länge vi har den situation vi har ute i världen är vi dess värre tvungna att leva med denna verklighet.

NILS BERNDTSON (vpk):

Herr talman! Uttrycket säpo är väl ett begrepp som inte bara vi i vpk använder – jag tror att det kan användas och kommer att användas i debatterna.

Sedan säger Bertil Lidgard att säkerhetspolisens inte kan hindra någon att utföra sitt arbete. Nej, men om säpo till arbetsgivaren avger yttranden om en person som gör att arbetsgivaren inte anställer vederbörande, dvs. om säpo avråder från en anställning, är det ju i alla fall säpo som har agerat. Vi har snuddat vid fallet med snickaren i Karlskrona, som inte fick utföra sitt jobb

på ett militärt museum, där det väl knappast kan finnas några allvarliga säkerhetsproblem. Är då inte detta något av ett yrkesförbud? Jag upplever det så, och jag tror att snickaren i fråga och hans arbetskamrater upplever det som ett yrkesförbud.

Justitieutskottet är litet irriterat över att de här frågorna kommer igen. Bertil Lidgard erinrade i sitt första anförande om att man bara för fyra månader sedan hade behandlat dessa frågor. Det är möjligt att justitieutskottet tycker att det är besvärande. Men jag tror att ni skall räkna med en fortsättning. Både säpos benägenhet till övertramp och vpk:s vaksamhet gör att frågan inte förlorar i aktualitet. Vi kommer att upprepa kravet på en ordentlig parlamentarisk granskning.

Överläggningen var härmed avslutad.

Mom. 1 och 2

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motion 803 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Nils Berndtson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller justitieutskottets hemställan i betänkan-
de 31 mom. 1 och 2 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit motion 803 av Lars Werner m. fl. i
motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens
ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Nils Berndtson begärde
rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröst-
ning gav följande resultat:

Ja – 300
Nej – 17

Mom. 3

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionerna
802 av Maj Britt Theorin m. fl. och 803 av Lars Werner m. fl. i motsvarande
del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja
besvarad. Sedan Nils Berndtson begärt votering upplästes och godkändes
följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller justitieutskottets hemställan i betänkan-
det nr 31 mom. 3 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit motionerna 802 av Maj Britt Theorin m. fl.
och 803 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del.

Nr 110

Onsdagen den
26 mars 1980

*Säkerhetspolisens
verksamhet*

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Nils Berndtson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 300

Nej - 17

§ 7 På förslag av talmannen beslöts att kammarens förhandlingar skulle fortsätta vid morgondagens sammanträde.

§ 8 TALMANNEN:

Jag får meddela att på morgondagens föredragningslista uppföres arbetsmarknadsutskottets betänkande 21, civilutskottets betänkande 16 samt socialförsäkringsutskottets betänkanden 12 och 13 i nu angiven ordning främst bland två gånger bordlagda ärenden.

§ 9 Kammaren åtskildes kl. 23.50.

In fidem

TOM T:SON THYBLAD

/Solveig Gemert